

Sprawozdanie Dyrekcyi

c. k. gimnazyum
◻◻ w Bochni ◻◻

za rok szkolny 1911.

13857

TREŚĆ:

1. Aetas humana quo modo
ab Homero describatur,
scripsit Joannes Szmyr.
2. Sprawozdanie szkolne.

Nr. 1221.
Spr. 6.

Aetas humana quo modo ab Homero describatur.

SCRIPSIT

IOANNES SZMYT.

Multi quidem nostris temporibus classicae quae vocatur philologiae vituperatores evaserunt, quam e scholis prorsus tollere velint, multumque de hac quaestione cum iam disputatum est, tum certe etiam disputabitur, neque plane sciri potest, quem haec contentio eventum sit habitura; credô tamen numquam fore, ut carmina Homerica legi aut adhiberi ad pueros et adulescentes erudiendos desinantur. Quis enim est poëta, qui magis efficiat, ut quasi quandam pusillam expressamque imaginem humanae vitae et effectos mores nostros in alienis personis videre nobis videamur? Quis est poeta qui aetatem iuvenilem magis delectet, quippe quasi iuvenilem aetatem generis humani ante oculos et animos proponens? Quis est poëta, qui magis alliciat altitudine atque elatione orationis et ornatissimis optimisque versibus? Neque igitur quo uno fere copulantur inter se studia humaniora vinculo id leviter dirimendum est iis temporibus, quibus consensus omnium magis magisque ne pereat timendum est. Ceterum Homerus maxime idoneus est, qui iuventutis mentes ad virtutem fingat, cuius carmina lectitantes Graeci ipsi litterarum initiis imbuti sunt.

Laudatur igitur a plerisque doctis aliquot saeculorum viris, quorum unusquisque aliam eius virtutem praecipue celebrat; laudatur quoque ob claram perfectamque suorum temporum imaginem, quam immortalia illa carmina exhibent. Qua in imagine alios heroum flore aetatis laetantes, alios senectutis iam onere pressos, praeter quos infantes etiam, pueros, adulescentes — sive omnes aetatis gradus animadvertimus. Scalas igitur animo fingere possu-

mus. quarum infimam partem infantes et pueri, mediam adulti iam viri, superam denique senes occupant. In adversis igitur partibus senectus iuventusque ponuntur, de quibus Hercules (Eurip. Hercul. furens 637 seq.) haec pronuntiat:

ἄ νεότας μοί φίλον. ἄχθος δὲ τὸ γῆρας αἰεὶ βαρύτερον Αἴτνας σκοπέλων ἐπὶ κρατὶ κέεται. Unaquaeque harum aetatum proprietatibus quibusdam insignis est, quae propriis appellationibus non carent. Si itaque verba νέος et παλαιός subtili iudicio perpendimus, quibus altera ex parte iuventus et iuvenes, ex altera vero senectus et senes nominantur quibusque duo illi aetatis gradus sibi invicem opponuntur, facile notionem, quae illis verbis continetur, intellegere possumus. Νέος enim idem atque »nunc« est, παλαιός autem verbo »olim« respondet¹. Inter utramque notionem eadem ratio intercedit atque inter praesens et praeteritum tempus. Verbo tamen »νέος« opponitur saepe vox »γέρον«²), quae una cum similibus primitivis vocabulis notionem infirmitatis debilitatisque senili aetati propriae exhibet³). Quae cum ita sint, necesse est verbum »νέος« quod illi alteri verbo (γέρον) opponitur, vim et firmitatem significare, neque desunt in Homeri carminibus verba, quae affirmationem supra prolatam abunde testantur.

Primum itaque de verbo ἡβήη explanemus, quod iuventutis florem significat ita, ut ἡβάν alacritatem quandam et laetitiam ex conscientia virium bonaeque valetudinis pendentem; huc pertinet versus, qui saepius in Homeri carminibus iuvenitur: εἰθ' ὡς ἡβώομι, βίη δὲ μοι ἐμπεδος εἴη, ὡς ὄτε etc. Senes nempe aetate iam proveci hoc modo viridis olim aetatis reminiscuntur⁴).

Simile verbum est ἀζήσος, de cuius notione a plerisque viris doctis varie disputatur; vocabulum illud invenimus vicies in Homeri carminibus et maximam quidem partem in Iliade, bis solum in Odyssea; ubicumque vero iuvenem aut virum adulta iam aetate significat.

Aliud quoque verbum invenitur, quod aetati declarandae inservit, nempe »πρεσβύα« cum comparativo et superlativo »πρεσβύτερος« et »πρεσβύτατος« Curtii sententia⁵) significat illa appellatio

¹) Conf. Curtius, Grundzüge d. Griech. Etymol. 2. Aufl. p. 282.

²) ἡμὲν νεοὶ ἡδὲ γέροντες, e. g. II II, 789, IX, 36, 258.

³) Conf. Curtius, Etymol. p. 108 et 161.

⁴) II. VII, 132, 157; XI, 670; XXIII, 629.

⁵) Conf. Etym. p. 420.

idem atque »natu maior«. Legitur vero saepius in comparationibus, ut. e. g. Il. XI. 787: γενεῆ μὲν ὑπέρτερος ἔστιν Ἀχιλλεύς, πρεσβύτερος δὲ σὺ ἔσσι.

Il. XV. 204.

Οἴσθ' ὡς πρεσβυτέροισιν Ἑρινύες αἰὲν ἔπονται

Il. VI. 24.

Πρεσβύτατος γενεῆ, σκότιον δὲ εἰ γείνατο μήτηρ. praeterea: Il. XI. 740; XIII. 429; XXI. 143; Od. XIII. 142.

Verbum »πρέσβα«, quo semel (Od. III. 452) Eurydice, Nestoris uxor appellatur, usurpatur solum (sexies) in versu:

Ἦρη πρέσβα εἶ, θυγάτηρ μεγάλιοι Κρόνοιο (Il. V. 721; VIII. 383; XIV. 194, 243) et Il, XIX. 91: πρέσβα Διὸς θυγάτηρ Ἄτη.

Quibus locis notioni provectoris aetatis notio dignitatis et verecundiae adiungitur. Nonnullis verbis ad aetatem pertinentibus, ut *καινός* et *ἀρχαῖος* caret quidem omnino Homeri oratio; illa tamen, quae saepius inveniuntur, sufficiunt ad iuventutis senectutisque notionem explicandam.

Quo vero facilius singuli cum iuventutis tum senectutis gradus distinguantur, quos univique hominum natura tribuit, praeter communes illas, supra prolatas appellationes, aliis quoque poeta verbis utitur.

Puerilis aetas exprimitur voce »παῖς«, quae vox de utroque sexu usurpatur; cuius verbi notio ad primitivum vocabulum »pu« (gignere) relata,¹⁾ primum filium sive filiam, tum liberos omnino significat. Huc multa alia verba pertinent, quibus variae liberorum cum corporis tum ingenii proprietates notantur; exempli gratia infirmitas (*ἀσχυρός* Il. VIII. 235), flos aetatis (*τηλεθίων* Il. XXII. 423), simplex laetitia *ἀταλάφρων* Il. VI. 409), nondum adultae aetatis stultitia (*νήπιος ἢ δὲ χαλίφρων* Od. XIX. 530, *ἄφρων* Il. XI. 389), ratio inter maiores natu et pueros intercedens (*ἀγαπήτορος*, Od. IV. 817, *φίλος* Il. VII. 44).

Epitheta, quae saepissime puerili aetati tribuuntur: *νήπιος*, *νηπιαχός*, *νηπιτικός* infirmitatem liberorum illorumque nondum excultum ingenium significant; loquuntur enim et agunt pueri stulte. (Od. IV. 32: *ἀτάρ μὲν νῦν γε παῖς ὡς νήπια βάλεις*), *νηπιέη* vero eorum saepius commemoratur. Etymologicae eius verbi explicationes admo-

¹⁾ Curt Etym. p 259.

dum difficiles sunt. Quod vero ad usum huius vocis pertinet, animadvertendum est infantes etiam in matris sinu, avium pullos, catulos denique ita esse nominatos. Exempla abunde leguntur:

Il. II. 311.

Ἐνθα δ' ἔσαν στρουθοῖο νεοσσοί, νήπια τέκνα.

Il. XI. 113:

Ὡς δὲ λέων ἐλάφοιο ταχείης νήπια τέκνα Ῥηϊδίως συνέαζε, . . .

Od. XI. 449:

. παῖς δὲ οἱ ἦν ἐπὶ μαζῷ Νήπιος,

Cui vocis »νήπιος« verbum »τυτθός« addendum est, quo parvitas liberorum illorumque infirmitas exprimitur; invenitur vero in saepius usurpato versu: μητέρα θ' ἤμιν ἔτικτε καὶ ἔτρεφε τυτθὸν ἔοντα (Od. XXIII. 325). Non tamen ad infantes solum appellationem illam esse referendam docent Philoetii verba (Od. XX. 210): Ὡ μοι ἔπειτ' Ὀδυσσεύς ἀμύμονος ὅς μ' ἐπὶ βουσίν, εἶσ' ἔτι τυτθὸν ἔοντα, Κεφαλλήγων ἐπὶ δῆμῳ.

Aliud liberos appellandi genus verba τέκος et τέκνον repraesentant, quae videlicet de primitivo vocabulo »τίκτειν« derivata, ad originem infantis pertinent et in miti adloquio »φιλε τέκνον« (Od. II. 363) usurpantur.

Denique si ceteras quoque puerilis aetatis partes, quae apud Homerum inveniuntur, perpendimus, conspicimus haud exiguam lepidarum imaginum copiam, quibus interior et familiaris vita illustratur. Imagines huius generis simplici venustate insignes, optime in Germanorum lingua verbo »Kleinmalerei« appellantur.

Patrem ex pugna revertentem infantes haesitante adhuc lingua salutant (Il. V. 408: μιν παῖδες ποτὶ γούνασι παππάζουσιν ἐλθόντα ἐκ πολέμοιο). Parvulus Astyanax specie armati patris perterritus — πρὸς κόλπῳ ἐυζώνοιο τιθήνης ἐκλίνθη ἰάχῳ (Il. VI, 467 seq). Alius puer ad matrem confugit, quae se protegat (Il. VIII. 271); puella parvula cum matre currens, properantem detinet et vestem adprehendens flagitat, ut se brachiis suscipiat (Il. XVI. 8 seq); Achilles puerilibus annis neque edere neque bibere volebat,} antequam a Phoenice susciperetur (Il, IX. 486 seq); alibi mater muscas a dormiente infante depellit (Il. IV. 130 seq); pueri, postquam aegrotus pater ex morbo convaluit, laetantur (Od. V. 394 seq); alibi vespas in via habitantes irritant multisque hominibus commune malum faciunt (Il. XVI. 260 seq); Apollo tam facile murum Achivorum deiecit, ὡς ἔτε τις ψάμαθον παῖς ἀρχὴ Ἰθαλάσσης, ὅστ' ἔπει σὺν ποιήσῃ

ἀθύρματα νηπιέησιν, ἀπ' αὐτίς συνέχευε ποσὶν καὶ χερσὶν ἀθύρων (Il. XV. 362 seq), denique pigrum pertinacemque asinum conspicimus, qui puerorum fustibus verberatus, altam segetem tondet: σπουδῆ τ' ἐξήλασαν, ἐπεὶ τ' ἐκορέσσατο φορβῆς. (Il. XI. 558 seq).

Omnes supra commemoratos locos in Iliade invenimus; fortasse summus poeta venustis illis imaginibus proeliorum atrocitatem lenire cupiebat. Ut tamen iterum ad eandem rem redeam, adnumerari huc potest pulcherrima illa Andromachae de orbo filio querela, cum futuram eius sortem vaticinans in questus et lacrimas effunditur (Il. XX. 484 seq).

Secundum aetatis gradum iuvenes virginesque obtinent. Tempus vero, quo eum assequuntur aliquot saepius usitatis verbis exprimitur et quidem: ἡβητος μέτρον ἰκάνειν (Od. IV. 668; XI. 317; XVIII. 217; XIX. 532; Il. XI. 225); aut ἡβητος ἄνθος ἔχειν (Il. XIII. 489), aut ἐπικότ' ἄν ἡβησῆ (Od. I. 41; XIX. 410).

Haec aetas a pueris puellisque semper exspectatur (Od. XV. 366; ἡβη πολυήρατος), qui vero eam modo ingressi sunt πρωθηβῆαι vocantur (Od. VIII, 263; I. 431). Qui nondum uxorem duxerunt iuvenes ἡέθεοι (O. III. 401; Il. XVIII. 593; XXII. 127), quae nondum cuiquam nupserunt virgines παρθένοι (Od. VI. 33; Il. XVIII. 593; XXII. 127) nominantur. Castitas earum verbo ἀδμής (Od. VI. 109, 228) exprimitur. In matrimonium modo ductae mulieres vocantur νύμφαι (Od. XI. 447; Il. IX. 560), quae tamen appellatio etiam uxoribus sine aetatis discrimine tribuitur (Od. IV. 743; Il. III. 130).

Ad iuvenalem aetatem designandam usurpatur quoque vox κόρη et κόρος (Od. IV. 10; VIII. 468; XV. 233; XX. 74; Il. IX. 396) ceteraque inde derivata verba: κορυζῶν (Od. XXII, 185), κορητής (Il. XIX. 193, 248), substantivum κορυιδίος de marito (Od. XV. 22) usitatum, adiectivum vero coniunctum cum verbo πέσις (Od. XI. 430; XXIII. 150; XXIV. 200; Il. V. 414), cum verbo ἀνήρ (Od. XIX. 265; XXIV. 196.), cum γυνή (Od. XIII. 44), cum ἄλωχος (Od. XIV. 243; XIII. 626; XIX. 298). Idem adiectivum tribuitur verbo «λέχος» (Il. XV. 40) et δῶμα (Od. XIX. 580; XXI. 78).

Omnia haec verba ad sponsalia pertinentia,, quibus Curtius (Stud. zur gr. u. latein. Grammatik 1. Bd. p. 256. 1868) primitivum vocabulum, «κερ» inesse contendit, fortasse ex more reserandae comae explicari possunt, quam iuvenes pubertatem ingressi deis vovebant. Epitheta ad hanc aetatem pertinentia maximam

partem ex corporis pulchritudine et vi pendent, e. g. δέμας καὶ εἶδος ἀγγιγός (Od. XIV. 177), θαλερός αἰζήρος (Il. XI. 414), θαλέθων ἡϊθεός (Od. VI. 63), ἀτάλός (Od. XI. 39).

Pulcherrima aetate frui dicitur iuvenis, qui nondum barbam promisit: κούρω εἰοικός, πρῶτον ὑπηγήτη, τοῦ περ χαριστάτη ἡῶη (Il. XXIV. 347), et πρῖν . . . πυκάσαι τε γένυς εὐανθέϊ λάχνη (Od. XI. 319—20).

Penelopa deis preces adhibet, ut sibi detur aliquando Telemachum iam barbatum adspicere (Od. XVIII. 176, conf. 269), quem illi sicuti parvam arborem crescentem tuentur (ἔρνεϊ ἴσον Od. XIV. 175). De Achille haec audimus Thetidem dicere: ὁ δ' ἀνεδραμεν ἔρνεϊ ἴσος τὸν μὲν ἐγὼ θρέψασα φυτὸν ὡς γομῶν ἀλμῆς (Il. XVIII. 56). Euphorbus a Menelao interfectus comparatur cum tenero germine olivae (Il. XVII. 63 seq.).¹⁾ Similem in modum comparatur Nausicaa ab Ulixe (τοιόνδε θάλος Od. VI. 157).

Procedentibus annis adolescit corpus cum animo; adolescentis vero animi signum est, quod puer maiorum natu virorum sermones libenter exaudit (Od. II. 314 seq.). Puerilis autem aetas ratione prorsus caret (ἀεὶ γὰρ τε νεώτεροι ἀγραδέουσι Od. VII. 294), et ad multa vitia commissaque prona est (οἷσθ' οἶαι νέου ἀνδρὸς ὑπερβασίαι τελέθουσιν. Il. XXIII. 589). Pueri saepe audaces (ὑπερβίαιοι), et infidi (ἄπιστοι Il. III. 106) sunt, quorum animus instabilis est (αἰεὶ δ' ἐπιπτόρων ἀνδρῶν φρένες ἡερέθονται Il. III. 108), nam iuventus mentem saepe devincit (νόον νίκησε νεότη). Quae cum ita sint, maxima laude is iuvenis dignatur, qui animo maturus sit. (Od. III. 124: ἡ τοι γὰρ μῦθοι γε εἰοικότας, οὐδέ κεραίης ἀνδρα νεώτερον ὧδε εἰοικότα μυθήσασαι). Huc pertinet versus: Od. IV. 204 seq., quibus conf. V. 211: Κρονίων . . . Νέστορι δῶκε — υἱέας πινυτούς; idem Diomedes de Nestore pronuntiat (Il. IX. 54: βουλή μετὰ πάντας ὀμηλικας ἔπλευ ἄριστος, V. 57: ἡ μὴν καὶ νέος ἔσσι — ἀτὰρ πεπνυμένα βῆξις). Nausicaa narrat de Ulixe: ἡ δ' οὐ τι νοήματος ἡμβροτεν ἐσθλοῦ, ὡς οὐκ ἂν ἔμποιο νεώτερον ἀντιάσαντα ἐρξέμεν). Neleus laetatur, quod iuvenis Nestor belli tam est peritus (Il. XI. 683 seq.), Antilochi autem virtutem accendit Menelaus iuvenales eius annos commemorans (Il. XV. 569).

Tertium aetatis gradum, id est adulti iam viri, non isdem temporibus iuvenes ingrediuntur; pubertas enim ex corporis et

¹⁾ Quae comparatio usurpatur quoque in Threnis Ioannis Kochanowski.

animi viribus plane corroboratis pendet. — (Od. XIX. 160): ἤδη γὰρ ἀνὴρ οἶδός τε μάλιστα οἴκου κηδεσθαι. Verbi »ἀνὴρ« origo adhuc ignota est, quamquam varii viri docti eam explicare studuerunt. Dilucidior autem vis verbi »ζῶς« est, quod gignendi notionem exhibet.¹⁾ Viro (ἀνὴρ) femina (γυνή) — secundum Curtium »genetrix« opponitur.²⁾ Qui si iustum matrimonium contraxerunt (γαμβός), propriis appellantur nominibus! vir nempe »πόσις«, femina »δέσποινα« vocatur. Appellantur quoque ἀκοίτης et ἀκοιτις; quorum verborum vis facile e »α« copulativo et »κοίτη« »torus« explicatur. Similia verba sunt: παρᾶκοίτης, παρᾶκοιτις, ἔαρ; appellatio »ἄλωχος« usurpatur quoque de meretrice (παλλακίς). Uxoris epitheton est »δημηθεῖσα« et »δάμαρ«, cui opponitur »παρθένος ἀδμής (Od. IV 126; XX. 290; XXIV. 125; Il. III. 122; XIV, 503). Curtius (Etymol. p. 317) appellationem »ἔαρ de verbo συνήρορος derivatam esse contendit. Cum tamen in lingua Graeca verba ἀρῆζειν, ἀριστήης, ἀριστός inveniamus, quibus familiaritas caraque consuetudo designantur, adducor, ut uxoris appellationem »ἔαρ« cum hisce verbis communem originem habere censeam. Legimus enim in Homeri carminibus versus, qui sententiam meam probare videntur; itaque Il. IX. 341 seq. dicit Achilles: ποσις ἀνὴρ ἀγαθός καὶ ἐχέεργων, τὴν αὐτοῦ φιλῆει καὶ κηδεσθαί ὣς καὶ ἐγὼ τὴν ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητὴν περ εἶσοσαν. — Ulixes autem hoc modo de matrimonio disserit (Od. VI. 182 seq):

» οὐ μὲν γὰρ τοῦγε κρείσσον καὶ ἄρειον, ἧ ὄθ' ὁμο-
 » φρονέοντε νοήμασιν οἴκον ἐχρητον ἀνὴρ ἤδ' ἔ γυνή, πόλλ' ἄλγεα θυσιμέν-
 » εσσιν, χάριματ' αὖ εὐμενέεσσι, μάλιστα δὲ τ' ἐκλυον αὐτοί«.

Eadem concordia viri uxorisque epitheto »θυμαρχής« exprimitur (Od. XXIII. 232; Il. IX. 336).

Vis et pulchritudo adultae aetatis laudantur saepe Homero. Genae prospera valetudine fruentis viri, cute nigri coloris insignes sunt (μελαγχροτής); sunt praeterea pingues (γναθμοὶ πάνυσθεν); barba nigra est (κυάνειαι γενειάδες), coma saepe flava (ξανθαὶ τρίχες Od. XIII. 399). quae densa caesarie caput tegit (Od. VII. 230 seq); hoc modo a natura ornatus vir incendit: »ἀλλεῖ καὶ χάρις στίλβων« (Od. VI. 237), et »δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοίος« (Od. XXIII. 163).

Maxima virtus viri consistit in eo, ut et manu promptus sit et dicendo excellat (Il. IX. 443: μύθων τε ῥήτηρ' εἶναι προηγήρα

¹⁾ Curtius. Etym. p. 274; ²⁾ Curtius. Etym. p. 161;

τε ἔργων); verbis enim et factis clarus fit (Od. II. 272: τελέσσα: ἔργον τε ἔπος τε); praecipue vero in belli periculis et in consilio virtutes eminent (Il. I, 258. 490; IX. 440; Od. IV. 818; XVI. 242). Quae virtutes appellantur: ἡγορή, θούρις ἀλκῆ, fortis autem vir ἀλκιμος est et ἀγήνωρ. Effeminati, debiles (ἀνάλκις), timidi (κχιός, δειλός), merito ab omnibus contemnuntur. Adultus vir prudentia (ἐπιτροσύνη Od. V. 437), consilio μήτις Od. XXIII. 125), sapientia (πινυτή Il. VII. 289), ratione (σαροσύνη Od. XXIII. 30) antecedit iuvenibus; si vero omnes hae virtutes in uno homine artissime coniunctae sunt, mirari licet specimen ἀρετῆς Homericæ, quae postea »καλοκἀγαθία vocabatur. Talis viri desiderio Penelopa commovetur (Od. XVIII. 204: ἵνα μηκέτ' ὀδυρομένη γὰρ δυμὸν αἰὼνα φθινύθω, πόσις ποθέουσα φίλοισι παντοίην ἀρετήν, ἐπεὶ ἔξοχος ἦεν ἰχαιῶν).

Ad ultimum ex ordine aetatis gradum tractandum accedimus, qui proprie verbis: γέρων, παλαιός, πρεπύς appellatur; eidem porro primitivo vocabulo »γέρων«, annum quoque appellationes γρηῶς (Od. XIX. 346) et γρηῶς (duae syllabae) adnumerantur. Natu proveciores feminae appellantur blande »μαῖα« (Od. II. 349, 372; XVII. 499; XIX. 16;), cuius verbi origo cum nomine »μήτηρ« coniungenda est; senes autem salutantur appellatione »ἄττα« (Od. XVI. 31, 57, 130; XVII. 6, 599; XXI. 369), ἄττα γεραῖέ (Il. IX. 607), ἄττα γεραῖέ παλαίγενές (Il. XVIII. 561).

Senectutis appropinquatio significatur verbo: γηράσκειν (γηρασκέμεν Od. IV. 210; γηράσκωσι Od. XV. 409; γηρασκε Il. XVIII. 325; γηράσκοντα Il. II. 663; XXIV. 541; ἐγήρα Od. XIV. 67; Il. XVII. 197; γήρας Il. XVII. 197; γήρας ἔπειται Il. I. 29; γήρας ἔειπμεν Od. I. 218; γήρας καταμάρπτει Od. XXIV. 390).

Quae senectutis appropinquatio per imaginem hoc modo significatur: γήραος οὐδὸν ἵξασθα (Od. XV. 246, conf. 348), ἐπὶ γήραος οὐδῶ (Il. XXII. 60;) sive in limine senectutis.

Copiosis quoque verbis testatur auctor, quantum valeat senectus ad vires corporis comminuendas, sive ut in Catone Maiore legimus, »quod corpus infirmius faciat«. Itaque vis senum solvitur (Il. VIII. 103: σὴ δὲ βίη λέλυται, χαλεπὸν δέσσε γήρας ὀπάζει, conf. Il. IV. 321; Il. IV. 315: ἀλλὰ σε γήρας τείρει ὁμοῖον; Il. V. 153: ὁ δὲ τείρετο γήραι λυγρῶ). — Eadem senectus manus pedesque debilitat (Od. XI. 497: οὐνεκά μιν κατὰ γήρας ἔχει χεῖράς τε πόδας τε, conf. Il. XXIII. 622 seq); genua tremunt (Il. XXIII. 627: οὐ γὰρ ἐτ' ἔμπεδα γῦα); senex incedit in baculum pronus (Od. II. 16: ὅς δὲ γήραι

κνήδες ἔην; Od. XVII. 203: σκηπτόμενος), rugosa cute (Od. XVI. 145: φθινύθει δ' ἀμφ' ὄσπεσσι χρώς), cano capite (Od. XXIV. 499: πολιοὶ ἔόντες; XXIV. 317: κεφαλή, πολιή; Il. XXII. 74: πολίων τε κάρη πολίων τε γένειον; Il. XXII. 77: πολιαὶ τρίχες; Il. VIII. 518: πολιοκρόταφοι γέροντες).

Cum tamen corpus hominis propter senectutem infirmius fieri legamus, nulla invenitur in Homeri carminibus mentio, quae animum quoque senis senectute debilitari testetur. Inde magna senum reverentia evenit, quae semper apparet, ubi vir quidam natu minor senem alloquitur. Animadvertitur id in narratione de Telemachi ad Nestorem adventu. Minerva Mentoris specie induta ducit iuvenem Pylum hortaturque eum, ut forti animo libereque Nestorem alloquatur. Telemachus tam hoc modo respondet: »Quoniam modo accedam, quoque pacto ipsum salutabo? Neque adhuc omnino expertus sum prudentium sermonum, pudor etiam iuvenem interrogare seniore virum (Od. III. 24: αἰδώς δ' αὖ νέον ἄνδρα γεραιτέρον ἔξερέεσθαι). Similis reverentia apparet in verbis, quibus Pisistratus Telemachum apud Menelaum inducit (Od. IV. 158): »Ἀλλὰ σάοφρον ἐστί, νεμεσσάται δ' ἐνὶ θυμῷ, »Ὀδ' ἔλθων τὸ πρῶτον, ἐπεσβολίης ἀναχαίνειν. Idem Pisistratus hospitibus pocula ministrans, primum Mentorem adit, quia: »(Telemachus) iunior est aetas autem eadem mecum ipso» (Od. III. 49: ἀλλὰ νεώτερός ἐστιν, ἐμηλικιή δ' ἐμοὶ αὐτῷ. τούνεκα σοὶ προτέρῳ δώσω χρύσειον ἄλεισον). Quam rem conspicata Mentor Minerva laetatur, quod Pisistratus »ἡ θέμις ἐστίν« fecit. Intellegit hanc in maiores natu reverentiam Achilles, qui Nestori, quamquam ille ludis certaminibusque non intererat, praemium tribuit (Il. XXIII. 615 seq). Etiam Penelopa loquacitatem Eurycleae solum propter senilem eius aetatem patitur (Od. XXIII. 24 seq). Agamemnon ab Achille obsequium flagitat, non solum quod potentior sed praecipue quod natu maior sit. Dei quoque agnoscunt hoc aetatis discrimen; Neptunus se primum certamen cum Apolline coepturum esse negat, cum ille natu minor sit, qua de causa primus quoque pugnam incipere debeat (Il. XXI. 436 seq).

Non senilis tamen sola aetas est, quae reverentiam sibi omnium vindicet; immo vero sapientia et ratio senibus propria. Perspicitur id in sententia: »παλαιά τε πολλά τε εἰδέναι«. Inde apud Phaeaces provectus aetate Echeneos, quamquam regis imperio subiectus, Alcinoum ipsum compellat ab illoque postulat, ut hospi-

tem benigne recipiat (Od. VII. 155: ὄψε δὲ δὴ μετέειπε γέρον ἦρωε Ἐγένηρος, ὅς δὴ Φαιήκων ἀνδρῶν προγενέστερος ἦεν καὶ μύθοισι κέκαστο παλαιάτε πολλάτε εἰδώς). Anum Eurycleam laudat Penelopa, quod bonis consiliis excellat (Od. XIX. 353: ἔστι δὲ μοι γρήυς πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχουσα); eandem appellat πολυβίβρις (Od. XXIII. 82),

Senum prudentia inde oritur, quod illi praeteriti temporis ratione habita futuras res caute provident (Il. III. 109: οἷς δ' ὁ γέρον μετέησεν, ἅμα πρόσω καὶ ὀπίσω λεύσσει). Si vero humanarum rerum senes potissimum periti sunt, gravissimos clarissimosque augures in senum numero quaeramus necesse est: talis senex est Calchas Thestorides »ὠλιγοπέλων ἔχ' ἀριστος — ὅς ἤδη τὰ τ' ἐόντα τὰ τ' ἔσσόμενα πρό τ' ἐόντα (Il. I. 70).

Vetustioribus quoque illis temporibus, de quibus narrat Homerus, clarissimi augures senes erant; huius generis vatum eximium exemplar caecus Tiresias est, qui ob plerosque quos vixerat annos, »Tiresias grandaevus« appellabatur. Vaticinandi facultatem cum provectoribus annis esse coniunctam id quoque testatur, quod omnes fere dei, quos Homerus vaticinantes inducit, senes sunt et quidem: Proteus (Od. IV. 365, 384, 395, 450), Phorcys (Od. XIII. 96, Nereus, Thetidis pater (Il. I. 556; XVIII. 36, 141), qui ubicumque »ἄλιος γέρον« appellatur. — Homeri itaque opinione eximia prudentia ex provectore semper aetate pendet, unde reverentia senum evenit. Hoc sensu Nestor Agamemnoni et Achilli persuadet, ut sibi pareant litemque componant (Il. I. 259: Ἄλλὰ πίθησθ' ἄμω δὲ νεωτέρω ἔστων ἑμεῖο). Similia legimus: Il. XIX. 218 seq.; XI. 785 seq.; XIV. 109 seq.

Ex duabus illis excellentibus viri virtutibus — vi et consilio — caret quidem senex altera, altera tamen utitur ad iuniorum res apte commodeque componendas. »Senectute quidem premor, dicit Nestor, verumtamen equitibus interero et adhortabor consilio et verbis. τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ γερόντων (Il. IV. 322).

Illustratur id senum munus pulchro hoc loco, ubi Troiani senes ad portam Scaeam circum Priamum sedentes consilium habent:

» Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην | Λάμπρον τε Κλυτίον
 » ἠ' Ἰκετάονά τ' ἔζον Ἄρηος, | Εἶατο δημογέροντες ἐπὶ Σκαίῃσι πύλῃσιν.
 » Γῆραὶ δὲ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ | Ἑσθλοὶ, ταπύγεσσι ἐοικότες,
 » ὅττε καθ' ὕλην | Δενδρέω ἐφεζόμενοι ὅπα λειριόεσσαν ἰεῖσιν. (Il. III. 146 seq).

Cum non solum homines sed dei quoque virum natu maiorem vereantur (Il. XXIII. 788: ἀθάνατοι τιμῶσι παλαιότερους ἀνθρώπων), cumque Erinnyes ad prosperum statum humanarum rerum conservandum, iniurias contumeliasque senum ulciscantur (Il. XV. 204: οἷσθ' ὡς πρεσβυτέροισιν Ἐρινύες αἰὲν ἔπονται), — reverentia illis exhibita religionis fere pietatisque fit praeceptum. Qua de causa senes sacrosancti putantur, quibus tuto per hostilia castra ad maximum hostem pervenire licet. Nuntiatur id ab Iride Priamo (Il. XXIV. 158: ἀλλὰ μὴ ἐνδουκέως ἵκετω περιδῆραται ἀνδρῶς), cum Iupiter illum corpus Hectoris ab Achille redimere iubet.

Senem ab iniuria et contumelia arcere filii eius est officium (Od. XI. 496 seq); senectute vero oppressum virum laedere non licet (Od. IV. 754: μηδὲ γέροντα χάλου κεκακωμένον). Si vero unumquemque mortuum dehonestare nefas est, maximum putatur flagitium interfectum senem violare (Il. XXII. 74 seq.).

Ἐἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι δὴ πολλῶν τε κάρη, πολλῶν τε γένειον, αἰδῶ τ' αἰσχύνωσι
 ἄκωνες καταμένειο γέροντος. Τοῦτο δὴ οἰκτιστὸν πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν).

Haec provectoris aetatis vercundia documento est temporibus Homerī nondum senibus tributam esse debilitatem animi, quae ex corporis plerumque comminutis viribus pendeat. Animadvertuntur quidem nobis insipientes pueri et stulti iuvenes, desunt tamen omnino senes, qui senectute desipiant; neque id mirum. Heroes illius temporis rusticis potissimum laboribus, venationi, corpori exercendo intenti, pristinam iuvenalis aetatis vim in seros quoque annos retinebant, praesertim cum illecebrae, quas humanior cultus secum adferat, prorsus deessent. Itaque idem vigor animi, quo adulti viri excellebant, senibus etiam integer remanebat. Inde intelleguntur verba Agamemnonis Nestorem hoc modo adloquentis: ὦ γέρον, εἶθ', ὡς θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φιλοῖσιν, ὡς τὰ γούναθ' ἔποιτο, βίη δὲ τοι ἔμπεδος εἴη. ἀλλὰ σε γῆρας τείρει ὁμοῖον (Il. IV. 313).

Posterioribus vero temporibus, postquam pristina vitae simplicitas evanuit, cuius in locum mollitia quaedam et lux successerunt, senectus quoque recentibus maiorum viribus virtutibusque orbata est. Sed tum quoque conspici poterat, quantum severitas morum, qua Lacedaemonii excellebant, ad senectutis vires conservandas valeret, cum interim Athenis res se diverse haberet. Testantur id Ciceronis verba (Cato Mai. § 62—63): Non cani nec rugae repente auctoritatem arripere possunt, sed honeste acta superior aetas fructus capit auctoritatis extremos. Haec enim ipsa sunt

honorabilia, quae videntur levia atque communia, salutari, appeti... consuli, quae et apud nos et in aliis civitatibus, ut quaeque optime morata est, ita diligentissime observantur. Lysandrum Lacedaemonium, cuius modo feci mentionem, dicere aiunt solitum, *Lacedaemonem esse honestissimum domicilium senectutis; nusquam enim tantum tribuitur aetati, nusquam est senectus honoratior*».

Cui supra a me prolatae opinioni obicere quisquam possit, plerosque apud Homerum locos, pleraeque epitheta esse, quae senectutem multis malis esse obnoxiam testentur. Leguntur enim epitheta (γηρας) λυγρόν (Od. XXIV. 450: Il. V. 193: X. 79; XVIII. 434; XXIII. 644); ελοσόν (Il. XXIV. 478), στυγερόν (Il. XIX. 336), χαλεπόν (Od. XI. 196; Il. VIII. 103; XXIII. 623); senes appellantur πολυπενθεῖς (Od. XIV. 386) et πολύκλητοι (Od. XI. 38). — Quos tamen locos si diligentius excutimus, animadvertamus necesse est, epitheta supra prolata ad corporis modo debilitatem, modo ad infelices quosdam casus infortuniumque senum, non vero ad animi vires pertinere. Probari id potest molestiis Laertae narrandis (Od. I. 189; IV. 754: XI. 187 seq., 195 seq.; XV. 353 seq; XVI. 138 seq; XXIV. 137 seq.), qui corpore validus est, si suis manibus terram fodit et plantas curat; animum quoque alacrem prae se fert, nam armis se contra procorum cognatos accingit; premitur vero maxime sollicitudine cum nesciat, utrum Ulixes vivat, an iam pridem mortem occubuerit. Haec eum cura ante tempus senem facit (ἐν ὧμῳ γῆραι θῆκεν Od. XV. 357). Adversa enim fortuna oppressus vir mox senex fit (Od. XIX. 360: αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγῆραςκουσιν).

Ipsa igitur per se senectus non est malum; si enim malum esset, Ulixes deis victimas non immolavisset, dummodo se longaezum facerent:

»Οὐ γὰρ πῶ τις τόσσα βροτῶν Διὶ περιπεραυῶν Πίονα μῆρι' ἔκη', οὐδ' ἔξαιτους ἑκατόμβας, ὥσα σὺ τῷ ἐδίδως, ἀρώμενος ἕως ἴκοιο Γῆρας τε »λιπαρόν, θρέψαιδ' τε φαίδιμον υἷόν (Od. XIX. 365 seq.) Idem optat Ulixes Alcinoi uxori, cum iam Phaeacum terram relicturus erat: χαῖρέ μοι, ὦ βασίλεια, διαμπερες, εἰς ὃ κε γῆρας ἔλθῃ καὶ θάνατος Od. XIII. 59). Quibus conferenda sunt etiam haec verba: ὡς δὲ ἐγὼ γ' ὄρελον μάχαρός νύ τευ ἔμμεναι υἷος ἀνέρος, ὃν κτεάτεσσι ἐοῖς ἐπι γῆρας ἔτατμεν Od. I. 217). Huc quoque spectant epitheta »γηρας λιπαρόν« (Od. XI. 136; XIX. 368; XXIII. 283) et »λιπαρῶς γηρασκειν« (Od. IV. 210), quae alacritatis et laetitiae notionem exhibent.

Audimus quidem Hectorem aliosque viros immortalitatem sibi optantes (ἄγῆραον καὶ ἀθάνατον εἶναι Il. VIII. 539); ipsi tamen sciunt desiderium illud expleri non posse. Immo vero Ulixes, quem Calipso immortalitate donare pollicetur, promissum abnuit, cum ipsi patria immortalitate multo sit carior; idem amore patriae adeo commovetur, ut emori cupiat, dummodo fumum suae terrae exsiliensem videat (ἰέμενος καὶ καπτὸν ἀποθρώσκοντα νοῆσαι ἧς γαίης θανέειν ἰμείρεται. (Od. I. 578). Hos sensus Ulixidis intellegit Cicero, qui (De Oratore I. 44) dicit: „nos nostra patria delectat, cuius rei tanta est vis ac tanta natura, ut Ithacam illam in asperrimis saxulis tamquam nidulam adfixam sapientissimus vir immortalitati anteponeret“.

Videmus igitur, quo modo illud desiderium »ἄγῆραον καὶ ἀθάνατον εἶναι« sit intellegendum; pronuntiantur nempe illa verba hoc sensu, ut nos saepe de rebus caecis et ab aspectus iudicio remotis cogitamus; si vero cuidam heroum potestas eligendi data esset, certe pro illa vix comprehensibili immortalitate alia bona et quidem ad humanas res propius accedentia delegisset.

Itaque non provecior aetas hominibus illius temporis pertimescenda erat. neque etiam tum mortem malorum medicinam (φάρμακον κακῶν, πημάτων ἀπαλλαγὴ) esse credebant. Immo vero senectus cum morte comparata multo erat optabilior; si autem cuidam breve vitae tempus contigerat, infelix et miser habebatur (ὠκλύμορος καὶ οἰζυρὸς περὶ πάντων. Il. I. 417).

Ita omnibus iam aetatis gradibus partibusque recensitis, ad finem disputationis venimus; cui tamen antequam ultimam manum imponamus, pauca in universoni explanare liceat. Itaque cum natura hominis sive illius antiquissimorum temporum, sive huius quem recentior tulit aetas, prorsus eadem sit, quae Homerus de aequalibus suis praedicat, hodie quoque vim suam obtinent. Sicuti olim ita nunc etiam pueri desipiunt, iuvenes temperantia et modestia carent, senes morosi maximam partem et tristes incedunt. Quamquam denique commutatae rationes vivendi multum ad corpus nostrum effeminandum conferunt, honeste actam iuventutem honesta quoque sequitur senectus, quia »non cani nec rugae repente auctoritatem arripere possunt, sed honeste acta superior aetas fructus capit auctoritatis extremos«¹⁾.

¹⁾ Cicero Cato Maior § 62.

Część urzędowa.

I. Skład grona nauczycielskiego przy końcu roku szkolnego 1910/1911.

A) Nauczyciele przedmiotów obowiązkowych.

1. **Kurowski Józef**, dyrektor VII r., od 8 kwietnia na urlopie.
2. **Bromowicz Ferdynand**, prof., przez cały rok na urlopie.
3. **Chłap Antoni**, prof., gosp. kl. VIIb, uczył j. łac. w kl. VIIb, jęz. gr. w kl. VIa, VIb, VIIa, j. pol. w kl. IIb i kaligrafii w kl. Ia, b i c, tyg. godzin 26.
4. **Fischer Stanisław**, prof., gosp. kl. IIIa, zawiadowca bibl. uczn., uczył jęz. łac. w kl. IIIa, j. pol. w kl. IIIa, VIIa, prop. fil. w kl. VIIa. VIIIa, b, tyg. godz. 20.
5. **Kantor Józef**, prof. VIII r., gosp. kl. Ic, uczył j. łacin. i pol. w kl. Ia i c, tyg. godz. 18.
6. **Łasiński Edmund**, prof., zawiadowca gabinetu przyrodniczego, uczył mat. w kl. Ia, b, c, hist. nat. w kl. Ia, b, c, Va, b, VIa i b, tyg. godz. 25.
7. **Ks. Nalepa Alojzy**, prof., VIII r., prefekt bursy gimn., uczył religii w kl. Ia, b i c, IIIa, VIa, b, VIIa, b, VIIIa, b, tyg. godzin 20.
8. **Nowak Bronisław**, prowiz. naucz., gosp. kl. IIb, uczył historii i geogr. w kl. IIa, b, IIIa, b, Va, tyg. godz. 20.
9. **Serwin Bogusław**, naucz., gosp. kl. IIIb, uczył j. gr. w kl. IIIb, j. pol. w kl. IIIb, IVb, Va, b, VIIIb, tyg. godz. 20.
10. **Skimina Stanisław**, naucz., gosp. kl. Va, uczył j. łac. w Ib, VIIIa, b, j. gr. w kl. IVa, Va, tyg. godz. 25.
11. **Słuszkiewicz Franciszek**, prof. VIII r., zawiadowca gabinetu fizykalnego, gospod. kl. VIIIb, uczył matem. w kl. IIIa, b, VIIa, b, VIIIa, b, fizyki w kl. VIIIa i b, tyg. godz. 24.

12. **Stankiewicz Bronisław**, prof., zawiadowca gabinetu archeolog. i bibliot. książek szkolnych dla ubogich uczniów, gosp. kl. IVb, uczył j. łac. w kl. IIa, VIa, b, jęz. grec. w kl. IVb, tyg. godz. 22.
13. **Sutkowski Stanisław**, prof., gosp. kl. VIb, uczył historii i geografii w kl. VIb, VIIa, b, VIIIa, b, tyg. godzin 17.
14. **Szmyt Jan**, prof., zawiadowca bibl. naucz., gospod. kl. VIIIa, uczył j. łac. w kl. VIIa, jęz. grec., w kl. IIIa, VIIb, VIIIa, b, tyg. godz. 24.
15. **Tota Ludwik**, prof. VII r., cały rok na urlopie.
16. **Trzpis Henryk**, prof., uczył j. pol. IVa, VIa, b, VIIIa, b, tyg. godzin 15.
17. **Tyczka Franciszek**, prof. VIII r., zastępca dyrektora od 8 kwietnia. gosp. kl. VIIa, uczył jęz. niem. w kl. VIIa, b, VIIIa, b, tyg. godz. 16.
18. **Urbanek Józef**, prof., gosp. kl. Vb, uczył matem. w kl. IVa, b, Va, b, VIa, b, fizyki w kl. VIIa, b, tyg. godzin 24.
19. **Wilusz Zdzisław**, naucz., gosp. kl. VIa, uczył j. pol. w kl. IIa, hist. i geogr., w kl. Ia, b, c, Vb, VIa, tyg. godz. 25.
20. **Barański Leon**, zast. naucz. od listop. na urlopie.
21. **Bielczyk Karol**, zast. naucz., gosp. kl. IIa, uczył j. pol. w kl. Ib, matem. w kl. IIa, b, hist. natur. w kl. IIa, b, IVa, b, fizyki w IIIa, b, tyg. godz. 23.
22. **Chłanda Józef**, zast. naucz., gosp. kl. IVa, uczył jęz. łac. w kl. IIb, IVa, b, j. gr. w kl. Vb, tyg. godz. 23.
23. **Dąbrowski Michał**, zast. naucz., uczył j. niem. w kl. IIIa, b, IVa, b, i VIb, tyg. godz. 20.
24. **Jaślar Adolf**, egz. zast. naucz., przez cały rok na urlopie bezpłatnym, pełnił obowiązki naucz. w pryw. gimnazyum realn. T. S. L. w Białej.
25. **Kalafarski Jan**, zast. naucz., uczył j. łac. w kl. IIIb, Va i b, tyg. godz. 18.
26. **Matyja Stanisław**, egz. zast. naucz., przez cały rok na urlopie.
27. **Ks. Pawlus Michał**, pomocnik katechety, uczył religii w kl. IVa, b, Va i b, tyg. godz. 8.
28. **Ks. Piech Szymon**, pomocnik katechety, uczył religii w kl. IIa, b, IIIb, tyg. godz. 6.
29. **Polanski Orest**, zast. naucz., w II. półr. na urlopie.
30. **Pyrzszak Józef**, zast. naucz., od 1. lutego na urlopie.

31. **Romański Jan**, zast. naucz., od 1. lutego na urlopie.
32. **Rusin Władysław**, zast. naucz., gosp. kl. Ib, uczył jęz. niem. w kl. Ib, c, IIb, hist. i geogr. w kl. IVa, b, tyg. godz. 22.
33. **Serwin Stanisław**, zast. naucz., gosp. kl. Ia, uczył jęz. niem. w kl. Ia, IIa, Va, b, VIa, tyg. godz. 21.
34. **Stasicki Andrzej**, zast. naucz., od listopada na urlopie.
35. **Wayda Michał**, zast. naucz., od 8. kwietnia na urlopie.
36. **Woyczyński Władysław**, zast. naucz., od lutego na urlopie.
37. **Dr. Zengteller Ludwik**, zast. naucz., cały rok na urlopie.

B) Nauczyciele poboczni.

1. **Landfisch Mojżesz**, uczył religii mojżeszowej w 2 oddziałach po 1 godz. tygod.

C) Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych,

1. **Nowak Bronisław**, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w kl. IIIa, b, po 1 godz. tygod.
2. **Rusin Władysław**, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w kl. IVa i b, po 1 godz. tygodn.
3. **Sutkowski Stanisław**, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w kl. VIIa i b, VIIIa i b (w I. półroczu) i w kl. VIb (w II. półroczu), po 1 godz. tygod.
4. **Wilusz Zdzisław**, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w kl. VIa (w II. półroczu) 1 godz. tygod.
5. **Polański Orest**, j. w., uczył jęz. ruskiego w 2 oddziałach, 4 godz. tygod. przez I. półrocze.
6. **Stankiewicz Bronisław**, j. w., uczył jęz. francuskiego w 3 oddziałach, 6 godz. tygod.
7. **Szmyt Jan**, j. w., uczył stenografii w 2 oddziałach, 2 godz. tyg.
8. **Mazurkiewicz Walenty**, c. k. radca salinarny, uczył geometrii wykreslonej 2 godz. tygod.
9. **Kowalski Wojciech**, dyrektor szkoły wydz., uczył rysunków w 3 oddziałach, 6 godz. tyg.
10. **Timler Adam**, nauczyciel szkoły wydziałowej, uczył gimnastyki w 14 oddziałach, 14 godz. tygod.
11. **Kosek Leopold**, dyrygent muzyki salinarnej, uczył gry na skrzypcach w 2 oddziałach, 2 godz. tygod. i muzyki na instrumentach dętych w 6 godz. tygod.

Zmiany w składzie grona nauczycielskiego w ciągu roku szkolnego 1910/1911.

C. k. Rada szkolna krajowa:

udzieliła rozp. z dnia 10. czerwca 1910. l. 30611. rzeczywistemu nauczycielowi Ferdynandowi Bromowiczowi urlopu na rok szkolny 1910/1911 w celach naukowych;

udzieliła rozp. z dnia 8. czerwca 1910. l. 30531. zast. naucz. Orestowi Polańskiemuniżenia liczby godzin do połowy celem przygotowania się do egzaminu nauczycielskiego;

nadała rozp. z dnia 21. czerwca 1910. l. 25469. egz. zast. naucz. Bogusławowi Serwinowi posadę rzeczywistego nauczyciela w tutejszym zakładzie;

przeniosła rozp. z dnia 22. czerwca 1910. l. 28209. prof. Stanisława Sutkowskiego z c. k. gimnazjum w Mielcu do tutejszego zakładu;

zatwierdziła w zawodzie naucz. i nadała tytuł c. k. profesora rzeczyw. naucz. Ferdynandowi Bromowiczowi rozp. z dnia 27. czerwca 1910. l. 36573;

nadała rozp. z dnia 30. czerwca 1910. l. 25464. egz. zast. naucz. Stanisławowi Skiminie posadę nauczyciela w tutejszym zakładzie;

zatwierdziła w zawodzie naucz. i nadała tytuł c. k. profesora rzeczyw. naucz. Janowi Szmytowi rozp. z dnia 1. lipca 1910. l. 34216;

udzieliła rozp. z dnia 14. lipca 1910. l. 35541 prof. Ludwikowi Tocie urlopu na przeciąg I. półrocza, a następnie przedłużyła mu go na przeciąg II. półrocza celem poratowania zdrowia;

udzieliła rozp. z dnia 15. lipca 1910. l. 40014. zast. naucz. Janowi Kalafarskiemu urlopu na I. półrocze celem poratowania zdrowia;

przeniosła rozp. z dnia 12. lipca 1910. l. 33031. egzamin. zastępców naucz.: Adama Matejkę do filii c. k. gimn. św. Jacka w Krakowie, dra Marcina Dragana do c. k. V. gimn. we Lwowie, Pawła Dankę do c. k. I. gimn. w Tarnowie, tudzież zastępców naucz.: Jana Kalafarskiego do c. k. gimn. św. Anny w Krakowie i Józefa Skorupkę do c. k. gimn. św. Jacka w Krakowie; natomiast do tutejszego zakładu zastępców naucz.: Ludwika Wygrzy-

walskiego z c. k. V. gimn. w Krakowie i dra Ludwika Zengtellera z c. k. gimn. św. Anny w Krakowie;

przeniosła rozp. z dnia 16. lipca 1910. l. 38136. prof. Józefa Kantora z c. k. gimn. w Jarosławiu do tutejszego zakładu;

na dała rozp. z dnia 19. lipca 1910. l. 38134. prowizoryczną posadę naucz. egz. zast. naucz. Zdzisławowi Wiluszowi w tutejszym zakładzie, a rozp. dnia 31. stycznia 1911. l. 766. mianowała go nauczycielem rzeczywistym;

udzieliła rozp. z dnia 5. sierpnia 1910. l. 43097. urlopu zast. naucz. dr. Ludwikowi Zengtellerowi na I. półr. dla poratowania zdrowia, a rozp. z dnia 15. stycznia 1911. l. 529. przedłużyła mu go na II. półrocze;

zamianowała rozp. z dnia 10. września 1910. l. 50621. kandydata stanu nauczycielskiego Stanisława Serwina zastępcą naucz. dla tutejszego zakładu;

udzieliła rozp. z dnia 16. września 1910. l. 49500. zastępc. naucz. Stanisławowi Matyji urlopu na I. półr. dla poratowania zdrowia, a rozp. z dnia 13. stycznia 1911. l. 555. przedłużyła na II. półrocze;

udzieliła rozp. z dnia 16. września 1910. l. 47373. prof. Józefowi Kantorowi urlopu na I. półr. dla poratowania zdrowia;

zamianowała rozp. z dnia 14. września 1910. l. 48303. Władysława Woyczyńskiego zastępcą naucz. w tutejszym zakładzie;

zamianowała rozp. z dnia 14. września 1910. l. 47030. Andrzeja Stasickiego zastępcą naucz. w tutejszym zakładzie;

przeniosła rozp. z dnia 20. września 1910. l. 50672 zast. naucz. Ludwika Wygrzywańskiego do filii c. k. II. gimnazjum w Krakowie;

zamianowała rozp. z dnia 7. września 1910. l. 17077. dra Ludomira Sawickiego zastępcą naucz. w tutejszym zakładzie, a rozp. z dnia 22. września 1910. l. 55228, przeniosła go do c. k. gimn. w Podgórzu;

poruczyła rozp. z dnia 8. listopada 1910. l. 65748. ks. Michałowi Pawlusowi i ks. Szymonowi Piechowi pomocnicze udzielenie nauki religii rzym.-katol. w tutejszym zakładzie;

udzieliła rozp. z dnia 9. listopada 1910. l. 67202. zast. naucz. Leonowi Barańskiemu urlopu dla poratowania zdrowia do końca I. półr., a rozp. z dnia 3. lutego 1911. l. 1453. i rozp. z dnia 22. kwietnia 1911. l. 7017. przedłużyła go na II. półrocze;

zamianowała rozp. z dnia 15. listopada 1910. l. 43707. Władysława Maca zastępcą naucz. w tutejszym zakładzie, a rozp. z dnia 31. stycznia 1911. l. 1023. przeniosła go do c. k. gimn. w Podgórzu;

udzieliła rozp. z dnia 18. listopada 1910. l. 70162. zast. naucz. Andrzejowi Stasickiemu urlopu dla poratowania zdrowia do końca kwietnia, a rozp. z dnia 20. kwietnia 1911. l. 6934. przedłużyła mu go do końca II. półrocza;

przeniosła rozp. z dnia 21. listopada 1910. l. 70197. prof. Wawrzyńca Waśkowskiego w stan stałego spoczynku;

przyznała rozp. z dnia 9. grudnia 1910. prof. Stanisławowi Fischerowi pierwszy dodatek pięcioletni;

udzieliła rozp. z dnia 24. grudnia 1910. l. 78101. zast. naucz. Józefowi Pyrczakowi i Janowi Romańskiemu urlopu na II. półr. celem przygotowania się do egzaminu;

zamianowała rozp. z dnia 31. stycznia 1911. l. 77930. Bronisława Dańca zastępcą nauczyciela w tutejszym zakładzie, a rozp. z dnia 6. lutego 1911. l. 1917. przeniosła go do c. k. gimnazjum św. Anny w Krakowie;

udzieliła rozp. z dnia 3. lutego. 1911. l. 1566. zast. naucz. Orestowi Polańskiemu urlopu dla poratowania zdrowia na II. półrocze;

udzieliła rozp. z dnia 9. lutego 1911. l. 2084. zast. naucz. Władysławowi Woyczyńskiemu urlopu dla poratowania zdrowia na II. półrocze;

przeniosła rozp. z dnia 6. lutego 1911. l. 1917. zast. naucz. Jana Kalafarskiego z c. k. gimn. św. Anny w Krakowie do tutejszego zakładu;

mianowała rozp. z dnia 31. stycznia 1911. l. 766. Bronisława Nowaka prowizorycznym naucz. w tutejszym zakładzie;

przeniosła rozp. z dnia 31. stycznia 1911. l. 766. zast. naucz. Jana Straszewskiego do c. k. II. gimn. w Tarnowie;

przeniosła rozporz. z dnia 31. stycznia 1911. l. 1023. zast. naucz. Michała Dąbrowskiego z c. k. I. gimn. w Tarnowie do tutejszego zakładu;

udzieliła rozp. z dnia 1. kwietnia 1911. l. 5102. egz. zast. naucz. Adolfowi Jaślarowi bezpłatnego urlopu na rok szkolny 1911/12 celem zatrzymania posady naucz. w prywat. gimnazjum realnem T. S. L. w Białej;

udzieliła rozp. z dnia 15. kwietnia 1911. l. 6456. dyrektorowi Józefowi Kurowskiemu urlopu dla poratowania zdrowia do końca maja, a rozp. z dnia 2. czerwca 1911. l. 9105. przedłużyła mu go do końca b. r. szkoln.; poruczyła zaś tem samem rozp. kierownictwo zakładu prof. Franciszkowi Tyczce;

II. Lektura.

Wykaz lektury z roku 1910/11.

A) Z języka łacińskiego.

Kl. IIIa: Corn. Nepos: Żywoty Miltiyadesa, Temistoklesa, Arystydesa, Cymona, Epaminondasa, Hamilkara, Pelopidasa, Hannibala.

Jako lekturę prywatną: Żywot Alcybiadesa 4 uczniów, Trazybula 18, Agesilausa 5, Datamesa 2, Konona 9, Focyona 14.

Kl. IIIb: Corn. Nepos: Żywoty Arystydesa, Epaminondasa, Pelopidasa, Miltiyadesa, Hannibala, Temistoklesa i Alcybiadesa.

Jako lekturę prywatną: Żywot Cymona 18 uczniów, Konona 2, Trazybula 5, Chabriasa 2, Focyona 5, Hamilkara 4, Ifikratesa 17.

Kl. IVa i b: Caesar Bell. Gall. Ks. I, II, IV.

Jako lekturę prywatną: Caesar Bell. Gall. ks. III. 11 ucz.

Kl. Va i b: Ovidius. Metam.: Describuntur quattuor humani generis aetates. Gigantomachia, Iuppiter homines extinguere constituit. Lycaon, Dluvium, Deucalion et Pyrrha, Fabula de Phaëthonte et Heliadibus, Tristia: De ultima, quam Ovidius Romae transegit, nocte, i Ovidius de vita sua.

Jako lekturę prywatną: Metam.: Fabula de Icaro et de Perdice obowiązkowo zdawali wszyscy uczniowie, Fabulae de Mida rege 3, De Orpheo et Eurydice 4, De Philemone et Baucide 2, De Tomorum neminis origine 1, Describitur hiems Tomitana 1, i Corollarium iocos Ovidianos continens 1 uczeń.

Caesar: Bell. Gall. Ks. IV.

Livius: Ks. I. i XXI. 21 — 40. Jako lekturę prywatną zdawał II. ks. 1 uczeń, ks. V. 35 — 49 6 ucz., ks. VI. 34 — 43 1, ks. XXI. 3 i ks. XXII. 1.

Kl. VIa i b: Sallust. Bellum Catilinae, Cicero: Oratio I. in Catilinam, Vergil. Ecloga I., Laudes vitae rusticae. Aeneid. I.

Jako lektura prywatna: Deklamacya poszczególnych mów z Sallust. Bellum Catilinae w kl. VIa 5 uczn., w kl. VIb 3 uczn. Nadto w kl. VIb Sallust. Bellum Jugurthinum 3 uczn., Cicero: Oratio II., III. i IV. in Catil. 1 ucz.

Kl. VIIa i b: Vergilius, Aen. ks. IV., VI., a VII. i VIII. w wyjątkach; Cicero, Cato Maior de senectute, De imp. Gn. Pomp.

Jako lektura prywatna: w kl. VIIb: Verg. Aen. ks. II. 3 uczniów; III. 2, Sielanki V, VII, IX, 5 ucz.; Cicero: Pro Milone 4 ucz., Laelius 5 ucz., Pro Archia poeta 3 ucz., In Catilinam IV. 1 uczeń.

Kl. VIIIA i b: Horatius, Carm. I. 1, 3, 4, 9, 10, 14, 21, 22, 24, 31, 37; II. 3, 10, 13, 14, 16, 17, 18; III. 1, 9, 13, 30; IV. 3, 7; Epod. 2. 7; Serm. I. 1, 9; Tacitus Annales I. (1—15); II. (53 — 55, 69 — 83); III. (1—7); IV. (1 — 9, 37 — 42, 57 — 59). XV. (38 — 45).

B) Z języka greckiego.

Kl. Va: Z Ksenofonta Anab.: I. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; III. 1 (w wyjątkach); IV. 5; V. 3. Cyrop.: I. 1, 2, 1 — 14; VI. 4, 1—11. Homer Ilias: I. ks. w całości, a z II., III., IV., V. wybrane ustępy w rozmiarach jednej księgi, około 500 w., z reszty, treść. Prócz tego przetłumaczono w klasie bez przygotowania około 150 w.

Jako lektura prywatna: Ksenofont Anab.: I. 9. Homer Ilias III. ks. 5 ucz., IV. 2 i V. 2 uczn.

Kl. Vb: Ksenof. Anab.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9₅; Cyrop. 1, 2₁₋₄; Homer Iliada: I. ks. w całości, ks. II., III., IV., V. w wyjątkach objętości jednej księgi).

Jako lektura prywatna: Ksenof. Anab.: 17, 18, 4 uczn.; Cyrop. 4, 7, 8, 3 uczn.; Comment. 1, 2, 3, 2 uczn.

Kl. VIa i b: Homer, Ilias VI, VII, VIII, IX, XIX, XXII; Herodot ks. VII i IX.

Jako lektura prywatna: w kl. VIa: Hom. II. ks. XII, 7 uczn., XIII 2, XIV 1, XVI 3, XXI 1, XXII 2, XXIV 6; Ksenof. Obrona Sokratesa (wybór) 3 ucz.; Herodot VIII 1 ucz.; w kl. VIb: Hom. II. XII 12, XIII 1, XIV 1, XVI 3, XVIII 1, XX 2, XXI 3, XXII 4, XXIII 1, XXIV 6 uczn.; Ksenofont. Obrona Sokr. (wybór) 7 ucz.; Cyropedya 1 uczeń.

Kl. VIIa i b: Demostenes: Filipika I; Olyntyka III; O pokoju. Homer: Odyssea: I, V, VI, VII, IX, XIII.

Jako lektura prywatna: w kl. VIIa: Hom. Odys. II ks. 6 uczn.; III 11, IV 1, VIII 3, XX 1; Demost. Filipika III 1 uczeń; w kl. VII b: 4 czniów po jednej księdze Odyssei.

Kl. VIIa i b: Sofokles, Król Edyp. Deklamowano z I. chóru 2 zwrotki. Platon: Apologia, Kriton.

Jako lektura prywatna w kl. VIIa: Homera Iliada ks. III 1 uczeń.

C) Z języka polskiego.

Kl. Va i b: Oprócz ustępów zawartych w Próchnickiego „Wzorcach poezyi i prozy“ czytano: Mickiewicza „Pana Tadeusza“; Fredry „Zemstę“; Szekspira „Makbeta“. Lektura domowa: Sienkiewicza Trylogię przeczytało 32 uczniów, Nowele 39, Krzyżaków 8; Kraszewskiego: Starą baśń 10; Malczewskiego: Maryę 14; Mickiewicza: Konrada Wallenroda 20; Słowackiego: Maryę Stuart 6, Balladynę 10, Lilię Wenedę 15, Mazepę 7; Kalderona: Księżę niezłomny 2; Syrokomli: Urodzony Jan Dębóróg 5, Margier 4. Stare wrota 5; Fredry: Śluby panięskie, Pana Jowialskiego, Dożywocie 15, P. Geldhab 4; Krasickiego: Myszeis 6, Chodźki: Obrazy litewskie 10; Korzeniowskiego 3, Spekulanta 9; Rydla: Zaczarowane koło 2. — Prócz tego zdawało kilku uczniów jako prywatną lekturę utwory obcych poetów, jak Byrona, Szekspira i Ibsena.

Kl. VIa i b: Oprócz ustępów zawartych w Wypisach, czytano w całości: Kochanowskiego: Odprawę posłów greckich, Treny; Skargi; Kazania sejmowe; Baryki: Z chłopu król; Paska:

Pamiętniki; Kitowicza: Pamiętniki; Krasieckiego: Monachomachia, Satyry, Bajki; Zabłockiego: Fircyk w załotach, Sarmatyzm; Brodzińskiego: O klasycyzmie i romantyczności; Sienkiewicza: Potop, Pan Wołodyjowski.

Lektura domowa: Celniejsze dzieła Słowackiego czytało 12 uczniów, Szekspira 11, Byrona 5, Moliera 4, Fredry 5, Prusa 6, Syrokomli 9, Kraszewskiego 15. Rydla 6, Rzewuskiego 6.

- Kl. VIIa i b: Oprócz ustępów zawartych w Wypisach, czytano w całości: Niemcewicza: Powrót posła; Felińskiego: Barbarę Radziwiłłównę; Mickiewicza dzieła poetyczne wszystkie; Malczewskiego: Maryę; Fredry: Śluby panieńskie, Pana Geldhaba, Jowialskiego.

Lektura domowa w kl. VIIa: Utwory Arystofanesa czytało 4 uczniów, Szekspira 10, Byrona 9, Mickiewicza: Konfederatów barskich 8; Słowackiego: (Horsztyński, Beniowski, Król Duch) 14, Prusa 4, Sienkiewicza 6, Wyspiańskiego dramaty 4, Rydla 3.

Lektura domowa w kl. VIIb: Celniejsze tragedye Szekspira czytało 14 uczniów, Byrona dzieła 17, Ibsena 9 ucz., Wyspiańskiego 13, Żeromskiego 10, Sienkiewicza 25, Prusa 19, Rydla 6, Fredry 24, Korzeniowskiego 20, Waltera Scotta 7, Reymonta 16, Kaczkowskiego 7, Tetmajera 8, Asnyka 9, Sieroszewskiego 6, Puszkina 3, Gogola 2, Tolstoja 4, Kiplinga 2. — Oprócz tego czytali uczniowie dzieła z zakresu krytyki literackiej: Tarnowskiego, Chmielowskiego, Matuszewskiego, Tretiaka, Windakiewicza, A. Potockiego.

- Kl. VIIIa i b: Oprócz ustępów zawartych w Wypisach, czytano w całości: Krasieńskiego: Irydyona, Nieboską komedye, Przedświt, Niedokończony poemat; Ujejskiego: Skargi Jeremiego, Melodye biblijne; Wyspiańskiego: Wesele; Rydla: Zaczarowane koło.

Lektura domowa: Niektóre dzieła Tarnowskiego, Tretiaka, Chmielowskiego, Spasowicza, Matuszewskiego uczniów 35, celniejsze utwory Wyspiańskiego 32, Tetmajera 20, Kasprowicza 25, Konopnickiej 30, Żeromskiego 40, Sieroszewskiego 25, Reymonta 29.

D) Z języka niemieckiego.

- Kl. Va i b: Ustępy z Wypisów niemieckich, nadto obowiązkowa lektura prywatna; Grimm: Märchen.
- Kl. VIa i b: Ustępy z Wypisów niemieckich; Goethe: Hermann und Dorothea, nadto obowiązkowa lektura prywatna.
- Kl. VIIa i b: Ustępy zawarte w Wypisach, Wilhelm Tell, Sappho; nadto obowiązkowa lektura prywatna.
- Kl. VIIIa i b: Ustępy zawarte w Wypisach, Wallenstein: Die Journalisten; nadto obowiązkowa lektura prywatna.

Wykaz lektury na rok 1911/12.

A) Z języka łacińskiego.

- W kl. III.: Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides, Cimon, Pelopidas, Epaminondas, Hannibal.
- W kl. IV.: Caesar: I., II. i VI.
- W kl. V.: Ovidius: Metam. (wybór); Tristia (wybór); Fasti (wybór); Caesar VI.; Livius I. XXI.
- W kl. VI.: Sallustius: Bellum Iugurth.; Vergilius: Eclog. i Georg. (wybór), Aen. I.; Cicero: Or. in Catilinam I.
- W kl. VII.: Cicero: Laelius de amicitia, Pro Sex. Roscio Amerino; Vergilius: Aen. II. i VI., z drugiej części wybór.
- Kl. VIII.: Tacitus: Annales (wybór), Historiae (wybór); Horatius: Ody (wybór około 20), Satir. I. IX., Epist. De arte poetica.

B) Z języka greckiego.

- W kl. V.: Chrestomatya z Ksenofonta (wybór): Homer: Ilias: I. w całości II., III., IV. i V. we wyjątkach.
- W kl. VI.: Homer: Ilias VI. w całości, reszta we wyjątkach z uwzględnieniem treści całości; Herodot: VII. i IX. w całości.
- W kl. VII.: Demostenes: Mowa olint. I. i II., Filip I.; Homer: Odys. I., V., VI., VII., IX. i XXI.
- W kl. VIII.: Sofokles: Elektra; Plato: Apologia i Kriton.

C) Z języka niemieckiego.

- W kl. V.: Ustępy z Wypisów niemieckich, nadto obowiązkowa lektura prywatna: Grimm: Märchen.
- W kl. VI.: Ustępy z Wypisów niemieckich; Goethe: Hermann und Dorothea; Schiller: Jungfrau v. Orleans; nadto obowiązkowa lektura prywatna.
- W kl. VII.: Ustępy z Wypisów niemieckich; Schiller: Wilhelm Tell; Goethe: Götz v. B.; nadto obowiązkowa lektura prywatna.
- W kl. VIII.: Ustępy z Wypisów niemieckich: Kleist: das Käthen von Heilbronn; Schiller: Wallenstein; nadto obowiązkowa lektura prywatna.

III. Tematy wypracowań piśmiennych.

a) W języku polskim.

KLASA Va.

1. Opis dworku litewskiego, (na podstawie I. ks. P. Tadeusza, (szk.).
2. Pogrzeb Hektora, (dom.).
3. Odysseusz u Polifema, (szk.).
4. Treść Grażyny, (szk.).
5. Tułactwo Skawińskiego, (na podstawie „Latarnika“ Sienkiewicza, (dom.).
6. Dzieje zamku Horeszków, (na podstawie P. Tadeusza, (szk.).
7. Tok myśli w sielance „Pomarlica“, (szk.).
8. Budzenie się życia w porze wiosennej, (dom.).
9. Tok myśli w sonecie Mickiewicza „Ajudah“, (szkoln.).
10. Świat bogów w I. ks. Homera, na podstawie lektury greckiej, (dom).

KLASA Vb.

1. Opis dworku litewskiego, (na podstawie I. ks. P. Tadeusza, (szk.).
2. Spór Achillesa z Agamemnonem, (dom).
3. Oblężenie Jeruzolimy, (szk.).
4. Zamek Horeszków i jego dzieje, (dom.).
5. Charakterystyka Rzymian, (szk.).
6. Noc litewska, (na podstawie P. Tadeusza) (dom.).
7. Hamilkar Barkas, (na podstawie XXI. ks.

Liviusza, (szk.). 8. Śmierć Hatfe, (na podstawie Ojca zadżumionych, (szkoln.). 9. Zwyczaje ludowe w Wiesławie Brodzińskiego, (dom.). 10. Jakie uczucia i myśli stanowią przedmiot wiersza Asnyka p. t. „Echo kołyski“? (szk.).

KLASA VIa.

1. Rolnik w przededniu zasiewów — a uczeń z początkiem roku szkolnego. Rozprawka; (dom.). 2. Źródła cywilizacji polskiej za Piastów, (szk.). 3. Budowa „Odprawy posłów greckich“, (szk.). 4. Proroctwa Skargi, (szk.). 5. Znaczenie Reja w literaturze polskiej, (szk.). 6. Niewdzięczność bywa niekiedy nagrodą nawet wielkich ludzi. Rozprawka, (dom.). 7. Jakie wady i zdrożności chłoszczę Starowolski w „Lamencie utrapionej matki Korony polskiej?“, (dom.). 8. Pierwiastek komiczny w bajkach i satyrach Krasieckiego, (szk.). 9. Charakterystyka Naruszewicza jako historyka, (szkoln.). 10. Rozwinąć i poprzeć przykładami zdanie: „Bez pracy — nie będzie kołaczy“, (dom.).

KLASA VIb.

1. Rzeka a bagno, pilność a lenistwo. Rozprawka, (dom.). 2. Przyczyny spóźnionych narodzin literatury polskiej, (szkoln.). 3. Geneza i układ „Trenów“ Kochanowskiego, (szk.). 4. Reformatorskie dążności pisarzy politycznych XVI. w., (szk.). 5. Alluzje polityczne w „Odprawie posłów greckich“ Kochanowskiego, (dom.). 6. Koniec wieńczy dzieło. Rozprawka, (dom.). 7. W czym objawia się zepsucie smaku i upadek literatury polskiej XVII. w.? (szk.). 8. Jak sobie wyobraża Krasiecki państwo idealne, (na podstawie „Doświadczyńskiego“, (szk.). 9. Strona refleksyjna „Zofiówki“ Trembeckiego, (szk.). 10. Rozwinąć i poprzeć przykładami zdanie: „Jaka praca — taka płaca“, (dom.).

KLASA VIIa.

1. Jakie czynniki wpłynęły na odrodzenie ducha narodowego w Polsce pod koniec XVIII. w.? (szk.). 2. Początki mesyanizmu w literaturze polskiej (Woronicz i Brodziński), (dom.). 3. Jakie ideały wskazuje młodzieży Mickiewicz w „Odzie do młodości“? (szk.).

4. Ideał bohaterstwa w poezji Ad. Mickiewicza, (dom.). 5. Ballada o zaklętym młodzieńcu i znaczenie jej w „Dziadach“, (szkoln.). 6. Gustaw — Konrad — ks. Piotr, jako trzy uosobienia wewnętrznych przemian ducha poety, (dom.). 7. Kompozycyja „Konrada Wallenroda“, (szkoln.). 8. Mos est tyrannus, (szk.). 9. Idea ofiary i pokuty w utworach Mickiewicza, (dom.). 10. Ukraina w „Maryi“ Malczewskiego.

KLASA VIIb.

1. Przyczyny odrodzenia literatury w okresie Stanisławowskim, (szk.). 2. Podkomorzy i Starosta w „Powrocie posła“ przedstawicielami dwóch obozów, (dom.). 3. Jakie zarzuty czyni Morawski romantykom i klasykom? (szk.). 4. Stanowisko Brodzińskiego w literaturze polskiej, (dom.). 5. Pierwiastek romantyczny w balladach Mickiewicza, (szk.). 6. Ideały „Ody do młodości“ Mickiewicza, (dom.). 7. Charakterystyka Konrada Wallenroda, (szkoln.). 8. Dzieje młodości Gustawa (na podstawie IV. cz. Dziadów, (szk.). 9. Verba docent, exempla trahunt, (dom.). 10. Mistycyzm Mickiewicza w Dziadach“, (szk.).

KLASA VIIa.

1. Historia nauczycielką życia. Rozprawka, (dom.). 2. Marzycielstwo Kordyana źródłem jego nieszczęść, (szk.). 3. Fatalizm zbrodni w „Balladynie“, (szk.). 4. Wallenrod a Irydion. Charakterystyka porówn., (szk.). 5. Obraz obozu demokratycznego. Na podstawie III. części „Nieboskiej“, (szk.). 6. Wykazać na podstawie dziejów i piśmiennictwa ojczyzstego, że nasza poezya była przeważnie polityczną, a nasza polityka poetyczną, (dom.). 7. Psychologiczna analiza Bolesława Śmiałego, na podstawie „Mnicha“ Korzeniowskiego, (szkoln.). 8. Rozwinąć i uzasadnić myśl zawartą w zdaniu: „Gutta cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo“, (szkol.).

KLASA VIIIb.

1. Jaką powinna być młodzież polska według „Ody do młodości“? (dom.). 2. Znaczenie słów Rozy Wenedy: „Nie czas żalo-

wać róż, kiedy płoną lasy“, (szk.). 3. Przewodnia myśl Anhellego, (szk.). 4. Rzym za Heliogabala. Według „Irydiona“, (szk.). 5. Henryk a Pankracy. Charakterystyka porównawcza, (szk.). 6. Jakie cnoty i ideały godne naśladowania przekazują nam nasze dzieje ojczyznie? (dom.). 7. Świat staropolski a modny. Charakterystyka porównawcza na podstawie „Listopada“ Rzewuskiego, (szkoln.). 8. Rozwinąć i uzasadnić myśl Mickiewicza: „Młodzieńcze, dwie drogi czekają na ciebie: Jedna droga w wir świata, druga wewnątrz siebie“, (szk.).

b) W języku niemieckim.

KLASA Va.

1. Der Nutzen des Holzes. (dom.). 2. Kannitverstan. (Nach dem Lesebuche.) (szk.). 3. Die Bürgschaft. (Inhaltsangabe.) (dom.). 4. Lykaons Freveltat und seine Bestrafung. (Nach Ovids Metamorphosen.) (szk.). 5. Das Leben der Pflanze. (Nach dem Lesebuche.) (dom.). 6. Phidias. (Inhaltsangabe nach dem Lesebuche.) (szk.). 7. Schiller in der Karlsschule. (dom.). 8. Gliederung des altrömischen Hauses. (Auf Grund der Schullektüre.) (szk.). 9. Tellsage. (Inhaltsangabe.) (dom.). 10. Der Wassermensch. (Inhaltsangabe.) (szk.). 11. König Bauer. (Inhaltsangabe.) (dom.). 12. Eine Übersetzung aus dem Polnischen. (szk.). 13. Ein Leichenbegängnis in Rom, (dom.).

KLASA Vb.

1. Der Nutzen des Holzes. (dom.). 2. Kannitverstan. (Nach dem Lesebuche.) (szk.). 3. Die Bürgschaft. (Inhaltsangabe.) (dom.). 4. Lykaons Freveltat und seine Bestrafung. (Nach Ovids Metamorphosen.) (szk.). 5. Das Leben der Pflanze. (Nach dem Lesebuche.) (dom.). 6. Phidias. (Inhaltsangabe nach dem Lesebuche.) (szkoln.). 7. Schiller in der Karlsschule. (dom.). 8. Gliederung des altrömischen Hauses. (Auf Grund der Schullektüre.) (szk.). 9. Tellsage. (Inhaltsangabe.) (dom.). 10. Der Wassermensch. (Inhaltsangabe.) (szk.). 11. König Bauer. (Inhaltsangabe.) (dom.). 12. Eine Übersetzung aus dem Polnischen. (szkoln.). 13. Leichenbegängnis in Rom. (dom.).

KLASA VIa.

1. Der Weise hat nur einen Wunsch, wer zwei hat, der hat mindestens zwei törichte. (Nach dem Lesebuche.) (dom.).
2. Ein Ehrentrunk. (Inhaltsangabe.) (szk.).
3. Die Verdienste der Wikinger um die Neugestaltung der europäischen Staatengebilde. (Nach dem Lesebuche.) (dom.).
4. Glück von Edenhall. (Inhaltsangabe.) (szk.).
5. Warum wollte Hermann des Nachbars Haus nicht besuchen. (II. Hermann und Dorothea.) (dom.).
6. Der Wirt und der Apotheker. (Charakteristik.) (szkol.).
7. Inhaltsgliederung des IV. Gesanges von Hermann und Dorothea. (dom.).
8. Die mittelalterliche Burg. (Nach dem Lesebuche.) (szkol.).
9. Die Entwicklung der Handlung in Hermann und Dorothea. (I—VII), (dom.).
10. Schädlicher Einfluss geistiger Getränke. (Auf Grund der Schullektüre.) (szk.).
11. Die arabische Kultur. (Auf Grund der Schullektüre.) (dom.).
12. Hermanns Eltern. (Eine Charakteristik.) (dom.).
13. Die Gralsage. (szk.).

KLASA VIb.

1. Der Weise hat nur einen Wunsch, wer zwei hat, der hat mindestens zwei törichte. (Nach dem Lesebuche.) (dom.).
2. Ein Ehrentrunk. (Inhaltsangabe.) (szk.).
3. Die Verdienste der Wikinger um die Neugestaltung der europäischen Staatengebilde. (Nach dem Lesebuche.) (dom.).
4. Der Wiener. (Charakteristik nach dem Lesebuche.) (szk.).
5. Warum wollte Hermann des Nachbars Haus nicht besuchen. (II. Hermann und Dorothea.) (dom.).
6. Der Altweibersommer. (Eine Reproduktion des Lesestückes an der Hand der angegebenen Disposition.) (szk.).
7. Worin liegt die Verschiedenheit der Charaktere des Wirtes und des Apothekers. (Nach dem III. Gesange von Hermann u. Dorothea.) (dom.).
8. Wie kommt der Beschluss, sich nach den Sitten Dorotheas zu erkundigen, zustande? (dom.).
9. Das Orakel. (Nach dem Lesebuche.) (szkol.).
10. Die Sage von dem Gralkönig Amfortas und seinem Bruder Trevrezent. (Nach der Schullektüre.) (szk.).
11. Es sind Goethes und Uhlands Ansichten über Ursprung und Wesen des Gesanges im Anschluss an Goethes „Sänger“ und Uhlands „Sängers Fluch“ vergleichend darzustellen. (dom.).
12. St. Huberti Wunder. (Eine Nacherzählung.) (szk.).
13. Inhaltsangabe und Form der Darstellung der Uhlandschen Ballade „Das Glück von Edenhall. (dom.).

KLASA VIIa.

1. Die verschiedenen Lebensberufe der Menschen — ihre Freuden und Leiden. (dom.). 2. Wodurch gewinnt Siegfried unsere Teilnahme. (Auf Grund der Schullektüre.) (szk.). 3. Luthers Verdienste um die Entwicklung der deutschen Sprache. (Auf Grund des Lesestückes „Entstehung der deutschen Schriftsprache“.) (szk.). 4. Die Natur im Dienste des Menschen. (dom.). 5. Ströme sind Kulturadern der Erde. (dom.)

6. Es scheint der Mann oft sehr gering,

Durch den Gott schaffet grosse Ding!

(Nachzuweisen an Beispielen aus der Geschichte.) (dom.). 7. Tells Haus und seine Bewohner. (szk.). 8. Über Klopstock literaturgeschichtliche Bedeutung (Auf Grund des Lesebuches.) (szk.). 9. Die antiken Bestandteile in Grillparzers „Sappho“. (Auf Grund der Lektüre.) (dom.). 10. Bürgers Lenore. (Inhaltsangabe.) (szk.).

KLASA VIIb.

1. Die verschiedenen Lebensberufe der Menschen — ihre Freuden und Leiden. (dom.). 2. Wodurch gewinnt Siegfried unsere Teilnahme. (Auf Grund der Schullektüre.) (szk.). 3. Luthers Verdienste um die Entwicklung der deutschen Sprache. (Auf Grund des Lesestückes „Entstehung der deutschen Schriftsprache“.) (szk.). 4. Die Natur im Dienste des Menschen, (dom.). 5. Ströme sind Kulturadern der Erde. (dom.).

6. Es scheint der Mann oft sehr gering,

Durch den Gott schaffet grosse Ding!

(Nachzuweisen an Beispielen aus der Geschichte.) (dom.). 7. Tells Haus und seine Bewohner. (szk.). 8. Über Klopstocks literaturgeschichtliche Bedeutung. (Auf Grund des Lesebuches.) (szk.). 9. Die antiken Bestandteile in Grillparzers „Sappho“. (Auf Grund der Lektüre.) (dom.). 10. Bürgers Lenore. (Inhaltsangabe.) (szk.).

KLASA VIIIa.

1. Über welche Verkehrsmittel verfügt die Neuzeit. (dom.). 2. Die nächtliche Heerschau von Zedlitz. (szk.). 3. Die Bestimmung der Glocke. (Nach Schillers „Lied von der Glocke“.) (szk.). 4. Wel-

che bedeutsame Rolle spielt das Wasser in dem Haushalt des Erdkörpers? (dom.).

5. Arbeit ist des Bürgers Zierde,

Segen ist der Mühe Preis,

Ehrt den König seine Würde,

Ehret uns der Hände Fleiss. (Schiller „Das Lied v. d. Glocke“). (dom.).

6. Von des Lebens Gütern allen,

Ist der Ruhm das höchste doch,

Wenn der Leib in Staub zerfallen,

Lebt der grosse Name noch. (Schiller „Siegesfest“). (dom.).

7. Inhaltsangabe der „Piccolomini“. (szk.). 8. Die Kulturentwicklung der Menschheit. (Nach Schillers Gedicht „Das eleusische Fest“). (szk.). 9. Tamdiu discendum est quamdiu vivas. (dom.).

KLASA VIIIb.

1. Über welche Verkehrsmittel verfügt die Neuzeit. (dom.).

2. Die nächtliche Heerschau von Zedlitz. (szk.). 3. Die Bestimmung der Glocke. (Nach Schillers „Lied von der Glocke“). (szk.). 4. Welche bedeutsame Rolle spielt das Wasser in dem Haushalt des Erdkörpers? (dom.).

5. Arbeit ist des Bürgers Zierde,

Segen ist der Mühe Preis,

Ehrt den König seine Würde,

Ehret uns der Hände Fleiss. (Schiller „Das Lied v. d. Glocke“ (dom.).

6. Von des Lebens Gütern allen,

Ist der Ruhm das höchste doch,

Wenn der Leib in Staub zerfallen.

Lebt der grosse Name noch. (Schiller „Siegesfest“). (dom.).

7. Inhaltsangabe der „Piccolomini“. (szk.). 8. Die Kulturentwicklung der Menschheit. (Nach Schillers Gedicht „Das eleusische Fest“). (szk.). 9. Tamdiu discendum est quamdiu vivas. (dom.).

Przy egzaminie dojrzałości.

1. Z języka łacińskiego: Przetłóżyć na język polski: Cicero, De finibus bonorum et malorum, I. 18. §§ 57 — 60.

2. Z języka greckiego: Ksenofont, Hellenica IV, 2, 1—8.
3. Z języka polskiego: a) Lud w literaturze naszej; b) Rozwinąć i poprzeć przykładami z historii myśl Staszica: „Upaść może i naród wielki — zniszczyć tylko nikczemny“; c) Znaczenie ważniejszych wynalazków XIX. w. dla życia i cywilizacji.

IV. Przedmioty nadobowiązkowe.

1. **Historia kraju rodzinnego.** Naukę tę wykładano w kl. III., IV., VI. (2 półr.), VII. i VIII. (w 1 półr.) po jednej godzinie tygodniowo według programu, przez c. k. Radę szkolną krajową poleconego.
2. **Język ruski.** Uczono w 2 oddziałach: Oddział niższy obejmował naukę czytania, tłumaczenia i opowiadania według „Bukwara“ i „Ruskiej Czytanki“ dla szkół wydziałowych.
Oddział wyższy: „Ruska Czytanka“ i „Małyj Kobzar“ Tarasa Szewczenki. Z gramatyki w niższym oddziale deklinację, a we wyższym po powtórzeniu materiału z I. oddziału konjugację. Tygodniowo po 2 godziny.
3. **Język francuski.** Oddział I.: Naukę prowadzono na podstawie podręcznika D-ra Węckowskiego dla III. kl. szkół realnych, przy czem posługiwano się metodą bezpośrednią. Przerobiono do 15-ej lekcji włącznie.
Oddział II.: Ukończono regularną odmianę imion i czasowników z wyłączeniem konjunktivu na podstawie tego samego podręcznika od lekcji 16. do 30. włącznie.
Oddział III.: Czytano i tłumaczono ustępy ciągłe z ćwiczeń francuskich Jana Amborskiego. Cz. I.; przy nauce zaś gramatyki uwzględniano przeważnie odmianę czasowników nieregularnych. Przy końcu II-go półrocza czytano nadto wybrane ustępy z Wypisów francuskich Jana Amborskiego. Cz. I. z uwzględnieniem biografii autorów.
4. **Gimnastyka.** Nauka gimnastyki odbywała się w 14 godzinach tygodniowo. Uczniów, uczęszczających na tę naukę podzielono w porze zimowej na 14, a w porze letniej na 8 oddziałów. Każdy oddział miał ćwiczenia gimnastyczne w porze

zimowej co tydzień raz, w porze letniej, w dniu pogodne 2 razy na tydzień. W jednym oddziale ćwiczyło w porze zimowej 32, a w porze letniej 50 uczniów.

Naukę gimnastyki prowadzono według systemu szwedzkiego — częścią mieszanego. Poszczególne lekcje obejmowały: Ćwiczenia wolne z przyrządami lub bez przyrządów, ćwiczenia rzędowe, rejoye, ćwiczenia na przyrządach, ćwiczenia w budowaniu piramid, w zapasach i igrzyskach, gry i zabawy towarzyskie, jazdę na kole. Ćwiczenia przerabiano z uczniami ze stosownym stopniowaniem i zmianą.

W dniu pogodne łączył nauczyciel gimnastyki 2 i 3 oddziały uczniów w 1 zastęp, urządzając wycieczki do pobliskiego lasu, gdzie młodzież zabawiała się grami ruchowymi. Podobne wycieczki urządzano też i w piękne okolice Bochni, a także do pobliskiej rzeki Raby. Tu pod okiem nauczyciela korzystała młodzież z kąpeli, przyczem pouczano młodszych o sposobie pływania.

5. **Śpiew.** Nauki udzielano w dwu oddziałach po dwie godziny. W niższym oddziale zapoznali się uczniowie z elementami teorii muzyki. Uczniowie poznali wszystkie gamy, znaki i doszli w śpiewaniu łatwiejszych interwałów do wstępnych lekcji czytania nut głosem.

Wyższy oddział poświęcił cały prawie czas na występy, jako to: wieczór trzech wieszczów, wieczór listopadowy, styczniowy, 3. Maja i t. d.

6. **Muzyka.** Nauki gry na instrumentach dętych udzielano w dwu oddziałach. Na niższym stopniu grali uczniowie (17) ćwiczenia początkowe w 4 godzinach tygodniowo. Oddział wyższy (26 uczniów) tworzył kompletną orkiestrę, ćwicząc w 2 godzinach tygodniowo marsze do pochodów, pieśni, uwertury i inne t. p. utwory muzyczne.

7. **Rysunki.** Nauka rysunków odbywała się w trzech stopniach w poniedziałki, środy i czwartki od 2 do 4 godz. po południu.

Uczniowie stopnia pierwszego, dla wprawy ręki i oka, rysowali początkowo metodą Tad'a różne linie krzywe, a z tych układali ornamenta, następnie, uwzględniając blokowanie, rysowali w konturach różne przedmioty z otoczenia

płasko, w zarysie rzutowym, nadto motywy, oparte na zasadniczych kształtach geometrycznych.

Uczniowie stopnia drugiego w półroczu pierwszym odbywali ćwiczenia w trafianiu form pędzlem liści zasuszonych, początkowo farbą neutralną a następnie z uwzględnieniem barwy lokalnej płasko; w drugim półroczu rysowali bryły geometryczne i przedmioty z otoczenia prostej budowy ołówkiem, kredkami, węglem i pędzlem, zaznajamiając się w ten sposób z nauką rysunku perspektywicznego.

Uczniowie stopnia trzeciego rysowali i malowali farbami akwarelowymi, pastelami i różnymi kredkami przedmioty z otoczenia, jak: sprzęty szkolne i domowe, naczynia, narzędzia, suknie, odzież, owoce, wypchane ptaki i zwierzęta, z natury kwiaty, krzewy, drzewa i t. p. rzeczy.

8. **Geometria wykreslna.** Nauka geometrii wykreslnej odbywała się w dwóch stopniach do kwietnia po dwie godz. tygodniowo.

Uczniom pierwszego stopnia z kl. VI. i VII. udzielano początkowych zasad geometrii wykreslnej; stopień drugi (ucz. kl. VIII.), obejmował dalszy ciąg tejsze nauki w większej części według programu szkół realnych.

Na obydwu stopniach posługiwano się podręcznikiem Dra Mieczysława Łazarskiego „Zasady geometrii wykreslnej“, używanym w szkołach realnych.

Z geometrią połączoną była nauka rysunków geometrycznych.

9. **Stenografia.** Oddział I. Alfabet, grupy spółgłoskowe, tworzenie wyrazów, sposoby pisania i oznaczania samogłosek w wyrazach, dwugłoski, zrostki, końcówki. Od czasu do czasu łatwe dyktaty.

Oddział II. Powtórzono materiał roku poprzedniego. Następnie przerobiono do końca podręcznik Romana Polińskiego, zaznajamiając się z dalszymi znacznikami, liczbami, przyimkami, oraz różnymi formami skracania zdań. Prócz tego odbywały się dyktaty w coraz szybszem tempie.

V. Zbiory naukowe.

Biblioteka nauczycielska zawiera 5587 dzieł i około 5150 programów szkolnych.

W bieżącym r. zakupiono z dotacji nadzwyczajnej 136 dzieł.

Prenumerowano następujące czasopisma: Biblioteka Warszawska, Eos, Kosmos, Książka, Kwartalnik historyczny, Poradnik językowy, Przegląd filozoficzny, Przegląd polski, Przegląd powszechny, Przewodnik bibliograficzny, Rodzina i Szkoła, Tygodnik ilustrowany, Wiadomości matematyczne, Wszechświat, Misyse katolickie, Przewodnik naukowy i literacki, Nauka i sztuka, Geographische Zeitschrift, Lehrproben und Lehrgänge, Neue Jahrbücher für das klass. Altertum, Quartalschrift für körperliche Erziehung, Zeitschrift f. den phys. u. chemischen Unterricht, Zeitschrift für oesterreichische Gymnasien.

Biblioteka dla uczniów zawiera obecnie 3873 pozycyi. W ciągu roku szk. 1910/11 przybyło 137 dzieł, które zakupiono z nadzw. dotacji, udzielonej przez Wys. c. k. Ministerstwo W. i O. rozp. z 13/5 1910 l. 18652.

Wypożyczono w ciągu roku szk. 1910/11:

Klasa	uczniom	dzieł polskich	uczniom	dzieł niemieckich	razem dzieł
III a	47	190	—	—	190
III b	43	194	—	—	194
IV a	34	152	22	34	186
IV b	33	160	24	45	205
V a	35	153	19	21	174
V b	37	158	12	25	183
VI a	24	211	20	45	256
VI b	25	268	16	33	301
VII a	23	520	15	42	562
VII b	24	541	17	38	579
VIII a	29	583	5	7	590
VIII b	25	521	3	5	526
	379	3651	153	295	3946

Gabinet geograficzno-historyczny. Do zbiorów geograficzno-historycznych zakupiono w roku bieżącym: Majerski: Mapa Galicyi (2 egz.); Kallina: Verkehrskarte von Oesterreich-Ungarn; Berghaus H.: Chart of the world. Mapa środków komunikacyjnych morskich i lądowych, wiatrów i telegrafów; Wollensack und Heilmann: Die hauptsächlichsten Formen der Erdoberfläche (2 karty); A Wünsche: Świat i życie — obrazy ścienne z zakresu geografii (7 obrazów).

Gabinet fizykalny. Przyrządy zakupione w b. r. szk.: Model dzwonu nurkowego; dźwignia pojedyncza i złożona; model kranu; waga decimalna z odpowiednimi ciężarkami; model śruby okrętowej na wózku; turbina wodna; pryzmat skośny do okazania równowagi stałej i niestałej; przyrząd do okazania ciśnienia cieczy do góry; przyrząd do okazania deszczu tęciowego; model studni Herona; przyrząd do okazania oziębienia gazów przy rozrzedzaniu; goniometr Langa i pryzmat z flintu i crownu; kalejdoskop do projekcji; przyrząd do okazania krzywoliniowej drogi promienia świetlnego w przewodniku o zmiennej gęstości; soczewka achromatyczna na statywie; przyrząd do okazania irradycji w projekcji; przyrząd do okazania, od czego zależy elektryczny opór przewodników; przyrząd do okazania obrotu magnesu dookoła płynącego prądu i naodwrot, tudzież obrotu iskry elektrycznej około elektromagnesu; wahadło Waltenhofena; przyrząd Buffa do okazania dynamicznego działania prądów elektrycznych na siebie; jaje elektryczne; woltmetr z podziałką na 0.05 Volta (0—3 V.) i woltmetr i ampermetr kieszonkowy z podziałką 0—20 V. i 0—20 Amp.

Gabinet historii naturalnej. W b. r. szk. sprowadzono: akwaryum, 13 sztuk szklanych modeli krystalograficznych, 15 tablic do anatomii roślin, statyw do filtrowania i kompleks różnych naczyń szklanych.

Zbiór środków naukowych dla filologii klasycznej i historii sztuki zawiera 66 dzieł w 107 tomach, 25 atlasów, 111 tablic, 220 obrazów, 14 modeli, jedną statwę, 4 biusty i 16 przeźroczy. W ciągu roku szkolnego zakupiono: K. Chłędowski: Rzym, Lwów 1909 i Dwór w Ferrarze. Otrzymano w darze od M. W. i O.: Jahreshefte des öster. arch. Institutes in Wien Bd. XIII. H. 1. Wien 1910.

Zbiory rysunkowe. Cały zbiór liczy obecnie: modeli gipsowych 50, drewnianych 10, drutowych 15, ptaków wypchanych 8, modeli 35; wzorów rysunkowych: tablic 264, zeszytów 42.

VI. Fundusze zapomogowe dla ubogich uczniów.

Pomoc koleżeńska ma za zadanie niesienie pomocy materialnej ubogim uczniom przez:

a) pomoc książkową, b) zapomogi stałe lub chwilowe, w gotówce lub dostarczanie ubrania, c) dbanie o dogodny i higieniczny stan stancji uczniów, d) kierowanie rozdziałem lekcji, e) ułatwienie uczniom chorym wyjazdu do miejsc leczniczych.

Członkami pomocy koleżeńskiej są: a) Uczniowie wszystkich klas, opłacający pewne stałe wkładki, jako członkowie zwyczajni. b) Członkowie wspierający z obywatelstwa miejscowego i zamiejscowego, którzy się przyczyniają do funduszu dowolnymi datkami. c) Członkowie założyciele, którzy złożą znacznie większą kwotę na fundusz żelazny.

Fundusze tworzą się: 1) z wkładek wszystkich członków; 2) z dochodów z urządzonych wieczorków i uroczystości szkolnych; 3) z datków i darów P. T. Dobrodziejów młodzieży; 4) do funduszy Pomocy kol. wcielono także tak zwany majątek zarodowy. Fundusz ten wzrasta corocznie przez dopisanie $\frac{1}{3}$ procentów do kapitału, $\frac{2}{3}$ procentów obraca się na lekarstwa dla ubogich chorych uczniów.

Kierownictwo Pomocy koleż. zostawało w ubiegłym roku w rękach prof. Tyczki, ks. prof. Nalepy i prof. Stankiewicza, zawiadującego nadto biblioteką ubogich uczniów.

Fundusze przechowuje dyrektor zakładu i wydaje w myśl uchwał Wydziału. Pozostałość lokuje na książeczki Powiatowej Kasy Oszczędności, z których część przeznaczona jest w miarę uznania Wydziału na kapitał żelazny.

Uczniowie, potrzebujący wsparcia, zwracają się do Wydziału za pośrednictwem swych kolegów, dwu reprezentantów klasy; ściąganie wkładek przeprowadza profesor — gospodarz klasy bezpośrednio, lub w miarę swego uznania za pośrednictwem jednego z reprezentantów klasy.

Grono nauczycielskie obok innych świadczeń zaznaczyło swój bezpośredni udział w Pomocy kol. przez przystąpienie w charakterze Członka wspierającego imieniem gimnazjum bocheńskiego do Tow. „Dom Zdrowia“ w Zakopanem z kwotą roczną 100 kor., aby tym sposobem uzyskać prawo pomieszczenia w zakładzie leczniczym w Zakopanem swych chorych wychowanków.

Dochody:

A) Majątek zarodowy Pomocy koleżeńskiej, który przez wcielenie $\frac{1}{3}$ części procentów do kapitału wzrósł z końcem roku szkol. 1909/10 do kwoty 6798·50 kor., przyniósł z $\frac{2}{3}$ części procentu w roku szk. 1910/11 wyłącznie na lekarstwo dla chorych uczniów kwotę 94·00 K

B) Wkładki uczniów 220·43 „

Klasa: Ia	90·23 Kor.
„ Ib	8·20 „
„ Ic	4·68 „
„ IIa	11·95 „
„ IIb	28·98 „
„ IIIa	32·77 „
„ IIIb	6·62 „
„ IVa	29·31 „
„ IVb	11·80 „
„ Va	16·60 „
„ Vb	17·76 „
„ VIa	8·67 „
„ IVb	5·10 „
„ VIIa	10·00 „
„ VIIb	7·46 „
„ VIIIa	0·76 „
„ VIIIb	10·54 „

Zwrot pożyczki udzielonej w r. szk. 1909/10 16·00 K

Drobne datki przy wpisach 60·09 „

Puszka uczniów 15·44 „

Oplata po 10 h. za używanie łazienek c. k. Zarządu salinarnego 56·19 „

Dochód z wieczorku Trzech Wieszców 47·75 „

Do przeniesienia 415·90 „

	Z przeniesienia . . .	415·90 K
Oplata uczniów po 10 h. za wypożyczenie książek szk.		95·10 K
Wydawnictwo Stella w Bochni 25 ⁰ / ₀ ze sprzedaży kartek		4·85 „
Maturzyści: Kowalski z Kólka geograf.		6·00 „
Gawroński		20·00 „
Najprzewielebniejszy ś. p. Ksiadz Prałat Lipiński		100·00 „
Wny Pan Alojzy Anlauf, obywatel ziemski		20 00 „
„ Pan Jarosławiecki, nadinżynier		10·00 „
„ Ksiadz Prof. Pawlus		10·00 „
Wielce Szanowna Konferencya św. Wincentego à Paulo w Bochni		100·00 „
Wielce Szanowna Sodalicya Panów		20 00 „
„ „ Sodalicya Pań		25 00 „
Wna Panna Widuchowska Wanda		2·00 „
Uczniowie gimn. ze Szczyrzyca — datek z Jasełek		8·00 „
Sielski uczeń kl. VIIa		2 00 „
N. N.		5·40 „
	Razem	844·25 „

Wydatki:

Ubrania (18) i płaszcze (5)	532·17 „
Obuwie dla trzech uczniów	31·00 „
Pokrycie zaległości za materye na ubrania w r. 1909/10	73 18 „
Zasiłek stypendyjny w r. 1909/10 dla 1-go ucznia	10·00 „
Nowe książki do biblioteki uczniów ubogich	110·60 „
	Razem
	766·95 K
Pozostaje na rok przyszły	77·30 K

Na rzecz ubogich uczniów złożyli dary w ubraniach na ręce Ks. prof. Nalepy: Wielmożni Państwo Ramultowie, Wna Pani Moszczeńska i maturzyści Bałka i Kleinberger Bronisław.

Biblioteka książek szkolnych dla ubogich uczniów, zostająca pod kierownictwem prof. Bronisława Stankiewicza, obejmuje 1964 egzemplarzy; z tego wypożyczyło 242 uczniów 951 książek.

Stypendya pobierało w roku szkolnym 1910/11 8 uczniów w łącznej kwocie 1960 kor., a mianowicie: Doering Mieczysław, ucz. kl. Ia i Burczycki Maryan ucz. kl. IIIa po 200 kor. Madej Piotr, ucz. kl. Ia, Baltaziński Artur, ucz. kl. VIb, Oborski Tadeusz,

ucz. kl. VIIa i Ćwikowski Witold, ucz. kl. VIIb po 300 kor., Ślaski Henryk, ucz. kl. VIa 260 kor., Zdziechowicz Stanisław, ucz. kl. VIa 100 kor.

Tytułem wsparcia jednorazowego otrzymało z Wydziału Rady powiatowej bocheńskiej 19 uczniów łączną kwotę 320 kor., a z Wydziału Rady powiatowej brzeskiej 17 uczniów 270 kor.; razem otrzymało 36 uczniów jednorazowe wsparcie w kwocie 590 koron.

W bursie gimnazjalnej, utrzymywanej staraniem Towarzystwa Bursy imienia Adama Mickiewicza w Bochni pod kierunkiem prefekta ks. prof. Nalepy, mieszkało 46 wychowanków, a mianowicie: z kl. I. 3, z kl. II. 7, z kl. III. 7, z kl. IV. 6, z kl. V. 8, z kl. VI. 5, z kl. VII. 5, z kl. VIII. 5.

Uczniowie płacili za całomiesięczne utrzymanie od kor. 12 do 32. Jeden najuboższy i najgodniejszy miał bezpłatne utrzymanie — nadto dwu uczniów z poza bursy otrzymywało bezpłatne obiady.

Stalej pomocy lekarskiej udzielał chorym uczniom dyrektor szpitala dr. Nodzyński.

Dyrekcya poczuwa się do miłego obowiązku złożenia najgorętszego podziękowania wszystkim P. T. Ofiarodawcom, WW. lekarzom miejscowym za bezpłatne leczenie uczniów, WW. aptekarzom za opust w cenie lekarstw dla ubogich uczniów, Świątnym Wydziałom powiatowym w Bochni i Brzesku, Konferencyi św. Wincentego á Paulo, Sodalicyi Panów i Pań i wszystkim powyżej wymienionym P. T. Panom i Paniom za hojne dary, a Świątnemu Zarządowi salin za bezpłatne użyczenie łazienek dla uczniów, oraz P. T. Publiczności, która swą chętną i ofiarną obecnością na uroczystościach szkolnych pomnażała fundusze Pomocy koleżeńskiej.

VII. Wychowawcze zadanie szkoły.

1. Wychowanie fizyczne.

a) Celem podniesienia fizycznego rozwoju młodzieży starano się ułatwić uczniom udział w grach i zabawach ruchowych. Urządzano więc poza nauką gimnastyki, podobnie jak w roku ubiegłym, gry i zabawy na boisku gimnazjalnem pod kierownictwem nauczyciela gimnastyki A. Timlera w 6 godzinach tygodniowo,

w miesiącach wrześniu, maju i czerwcu. W zabawach brały udział całe klasy regularnie raz na tydzień. Każdy z poszczególnych oddziałów obejmował przeciętnie 80 do 100 uczniów, których dzielono na 4 a nawet 5 zastępów. Każdy z zastępów zabawiał się osobno na wyznaczonej części boiska. Na dany znak przez nauczyciela zmieniały się zastępy kolejno przy zabawach.

W program gier i zabaw wchodziły:

1) Gry bieżne n. p.: Jastrząb i gołębie, dzień i noc, chiński mur i t. p.

2) Podrywki n. p.: Podrywka podawana, wolno? — nie wolno i t. p.

3) Walki n. p.: Wojna, walka o kociołek, walka o linę i t. p.

4. Rzucanki i t. p. n. p.: Serso, piłka ręczna i nożna, strzelanie z łuku, krokiet, podbijanka i t. p.

Prócz gier i zabaw, przeprowadzanych systematycznie z uczniami na boisku szkolnym, urządzał jeszcze nauczyciel gimnastyki z 2 lub 3 klasami łącznie — 2—3 godzinne wycieczki w bliższe okolice Bochni. Tam zabawiała się młodzież również grami i zabawami ruchowymi. W miesiącu maju i czerwcu urządzano także wycieczki nad rzekę Rabę, gdzie młodzież korzystała z kąpieli. W bieżącym roku szkolnym urządził nauczyciel gimnastyki ogółem 25 wycieczek.

b) Nie zaniedbywali również gospodarze klas i nauczyciele fizycznej strony wychowania i urządzali z uczniami 2—4 godzinne wycieczki w bliższe okolice Bochni, jak do Kolanowa, na Przysieki, do Wiśnicza, do Proszówek. Liczba uczniów biorących udział w tych wycieczkach wynosiła 30—60. Nadto prof. Szmyt odbył z uczniami następujące dalsze wycieczki piesze: do Tatr (6 ucz.), do Krakowa (15 uczn.), do Gromnika przez Czchów, Melsztyn i Zakliczyn (3 uczn.) i do N. Sącza przez Rajbrot i Rożnów (4 ucz.). Wycieczkę uczniów, zwiedzających w Krakowie groby w Wielki Piątek pod przewodnictwem ks. prof. Nalepy, zaszczylił swą obecnością, Najprzew. Ks. Biskup. Nowak, który uczestników zaprosił do seminaryum duch., oprowadził po kaplicy i auli, zagrzał ciepłymi słowami, obdarował pamiątkami i pobłogosławił, za co Dyrekcja gimn. składa serdeczne „Bóg zapłać“.

c) Kąpiel. Dzięki niezwyklej życzliwości, jaką zawsze darzy c. k. Zarząd Salin tutejszy zakład, korzystali uczniowie bezpłatnie z łaźni salinarniej w dniach i godzinach, stałe na ten cel wyzna-

czonych. Dobrodziejstwo to przyczynia się niezmiernie do zdrowia młodzieży zwłaszcza w pórze zimowej, kiedy nie może korzystać z kąpeli rzecznej.

Introligatorynia pozostaje pod kierownictwem prof. Łasińskiego. W pracach introligatoryni kładziono główny nacisk na oprawę książek, natomiast zaprzestano wyrobu zeszytów szkolnych ze względu na znaczną konkurencyę, jaką introligatorynia robiła miejscowym kupcom. W b. r. szk. pracowali w introligatoryni uczniowie: Młynarczyk, Gałek i Kicia z kl. VIII. Zdebski, Grzywacz, Golarz i Rataj z VII., Rosenberg, Korczyński i Skoczek z VI, Adamczyk z V., Siemiński i Welter z II. klasy.

2. Muzyka.

W zakładzie były czynne w ubiegłym roku szkolnym dwie orkiestry: smyczkowa i dęta. Orkiestra smyczkowa, złożona z 20 uczniów, ćwiczyła po 2 godziny tygodniowo kawałki koncertowe, grywała w kościele i na wieczorkach pod kierownictwem dyrygenta muzyki salinarnej p. Leopolda Koska (bezpłatnie). Początkową naukę gry na skrzypcach pobierało 8 uczniów w 2 godzinach tygodniowo własnym kosztem.

Kapela ćwiczyła się w dwóch oddziałach pod kierownictwem p. Leopolda Koska. Oddział niższy pobierał naukę wstępną w 4 godzinach tygodniowo, oddział wyższy odbywał próby dwa razy w tygodniu.

Koszta utrzymania pokrywano z dobrowolnych składek uczniów i z darów życzliwych obywateli.

Na dochód złożyły się datki uczniów:

Klasa	Ia	— —	kor.
"	Ib	— —	"
"	Ic	— —	"
"	IIa	6·21	"
"	IIb	2·70	"
"	IIIa	1·50	"
"	IIIb	2—	"
"	IVa	30·67	"
"	IVb	13·25	"

Do przeniesienia . . . 56 33 kor.

	Z przeniesienia . . .	56·33 kor.
"	Va	5·22 "
"	Vb	20·86 "
"	VIa	5·60 "
"	VIb	12·70 "
"	VIIa	— " "
"	VIIb	15·15 "
"	VIIIa	2·40 "
"	VIIIb	3·27 "
	Razem:	121·53 kor.
Dar Wgo Pana Radcy Walentego Mazurkiewicza		122·57 "
" " " Prof. Henryka Trzypisa		39·86 "
" " " Prof. Karola Bielczyka		4— "
" " " Dyrektora Józefa Kurowskiego		135— "
Dar Grona profesorów c. k. gimn. bocheńskiego		33·64 "
	Razem	456·60 kor.

ROZCHÓD:

Naprawa instrumentów i nuty 29·68 kor.

Remuneracja nauczyciela 352— "

Razem 381·68 kor.

Pozostałość kasowa na rok następnny: 74·92 kor.

Przy tej sposobności składa Dyrekcyja serdeczne podziękowanie P. T. Przyjaciółom młodzieży, którzy na ten cel nie szczędzili hojnych darów.

3. Czytelnia.

Chcąc dać uczniom wyższych klas sposobność do samodzielnej pracy naukowej, oraz do godziwego a pożytecznego spędzania wolnych chwil, otwarto w listopadzie dla uczniów kl. VI—VIII. Czytelnię. Raz na tydzień po 2 godziny od 4—6, pod nadzorem członków grona nauczycieli, zmieniających się kolejno, czytali uczniowie czasopisma przez zakład prenumerowane, dzieła znajdujące się w bibliotece, oraz grali w szachy i warcaby; przeciętnie brało w niej udział około 25 uczniów.

W celu pogłębienia nauki szkolnej utworzono przy czytelnii osobne kółka naukowe, zbierające się pod kierownictwem nauczycieli.

a) Kółko literackie pod przewodnictwem prof. Trzypisa odbyło tego roku szkolnego 9 posiedzeń, na których wygłoszono 6 odczytów. Po każdym odczytzie zabierał głos referent, objaśniając ujemne i podnosząc dodatnie strony odczytu, poczem następowała dyskusya, czasami nader ożywiona. Spis wygłoszonych w tym roku odczytów przedstawia się następująco:

1. Solak z kl. VIII: „Krytyczny rozbiór Irydiona“.
 2. Baran z kl. VIII: „Rok 1831. w twórczości Wyspiańskiego“.
 3. Ruebenbauer z kl. VI: „Kazania sejmowe Skargi“.
 4. Biernat z kl. VIII: „O B. Zaleskim“.
 5. Zdziechowicz z kl. VI. „O Śpiewaku z Czarnolesia J. Kochanowskim“.
 6. Rokosz z kl. VI: „Rozbiór Improwizacji A. Mickiewicza“.
- Przeciętnie liczba biorących udział w odczytach Kółka literackiego wynosiła 30 uczniów z gimnazyum wyższego.

b) Kółko historyczne pod kierunkiem prof. Sutkowskiego. W dwu posiedzeniach, w których wzięli udział uczniowie z 3 klas najwyższych, odbyła się dyskusya o stanie politycznym i ekonomicznym Polski na podstawie odczytu Koczwy z kl. VIII. z zakresu dziejów ojczystych. Prócz tego na kilkunastu posiedzeniach z uczniami kl. VIII. przerabiano w porządku chronologicznym tematy z historii polskiej.

4. Uroczystości szkolne.

Otwarcie Czytelni uczniów w dniu 26. listopada było połączone z wieczorkiem listopadowym. Słowo wstępne wypowiedział Solak, uczeń kl. VIIIB, a deklamował Niewiadomski z kl. VIIIA Mickiewicza: Do Matki Polki i Konopnickiej: Czuwaj strażnico. Chór męski przygotował prof. Polański, i wykonał z nim kilka swojskich utworów, zaś orkiestra mięszana pod kierunkiem nauczyciela śpiewu i muzyki p. Koska wystąpiła z udatnym programem.

Tradycyjny wieczorek Trzech Wieszców urządzili uczniowie klas VII-ych, tak dla kolegów całego gimnazyum, jak i dla zaproszonych gości. Wieczorek odbył się w auli gimnazyalnej 17-go i 18-go grudnia. Na program złożyły się: występy orkiestry gimnazyalnej pod przewodnictwem p. Koska, chóru gimnazyalnego,

którym z amatorstwa kierował prof. Polański, deklamacye i odegranie II-go aktu Konfederatów Barskich. Słowo wstępne wypowiedzieli: dla uczniów Godzik z kl. VIIB, a na wieczorku publicznym Hedwik z kl. VIIB. Wieczorek rozpoczął się od Poloneza F. Bileca — odegranego przez orkiestrę smyczkową. następnie chór męszany odśpiewał Chopina: Życzenie, i von Eykena: Pierwszy śnieg; dalszą część wypełniła deklamacya Karamary z VIIIA: „Do Elizy“ Z. Kraszińskiego, solo barytonowe z tow. fortepianu Krudowskiego z kl. VIIA, solo fletowe z utworów Chopina przy fortepianie, odegrane przez Klimka i Ślósarczyka z VIIIB, pieśni ludowe na chór męski — w końcu część dramatyczna. Wszyscy uczniowie występujący okazali dobre przygotowanie i wywiązali się ze swego zadania ku ogólnemu zadowoleniu. Ze strony grona nauczycielskiego zajął się przygotowaniem i wykonaniem prof. Serwiu.

Skromniej wprawdzie, lecz z potrzeby serc polskich, wypadł styczniowy wieczorek, na którym przemawiał o powstaniu Nawojowski z VIIIB, a chór i orkiestra dostrajały się do powagi chwili, tak dobrym utworów jak i wykonaniem.

Pamiętkę Konstytucyi Trzeciego Maja święcono nabożeństwem solennem, odprawionem przez ks. Katechetę, przy asyście kleryków, byłych uczniów naszego zakładu Ks. Ogarka i Skibniewskiego. Poprzedziły nabożeństwo wykłady o konstytucyi, opracowane przez Ślaskiego z kl. VIB i Waclawa z VIIIB.

Po nabożeństwie odbył się poranek na dziedzińcu gimnazjum, urozmaicony odśpiewaniem pieśni narodowych przez całe gimnazjum, wieńcem pieśni polskich odegranych przez orkiestrę dętą i smyczkową, chórem klasy VIIA i B i deklamacyą wiersza Gawalewicza „Żyje“, którą wygłosił uczeń kl. VIIIB Reaubourg.

Nekrologia.

Zakład nasz poniósł bolesną stratę przez śmierć najlepszych uczniów, Władysława Tyki z kl. VIIIB i Waleryana Kozuba z kl. VIA. Obydwaj zmarli młodzieńcy zostawili po sobie rzewną pamięć idealnych uczniów, a pogrzeby ich były wyrazem szacunku, jakim się cieszyli u przełożonych i szczerego współczucia nauczycieli i młodzieży.

VIII: Kronika Zakładu.

Egzamina wstępne do klasy I. odbyły się w terminie przedwakacyjnym dnia 1. lipca, w terminie powakacyjnym 1. września 1910.

Rok szkolny 1910/11 rozpoczęto uroczystym nabożeństwem dnia 3. września. W dniach 10. września i 19. listopada odprawiono żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Cesarzowej Elżbiety.

Dnia 4. października obchodził zakład imieniny Najjaśniejszego Pana uroczystym nabożeństwem.

Ustny egzamin dojrzałości w terminie jesiennym odbył się dnia 26. września, a w terminie lutowym dnia 5. lutego pod przewodnictwem dyrektora zakładu.

Piśmienny egzamin dojrzałości w terminie letnim odbył się w zakładzie tutejszym w dniach od 11. do 13. maja, ustny zaś pod przewodnictwem dyrektora c. k. IV. gimn. w Krakowie Romana Zawilińskiego w czasie od 1. do 8. czerwca włącznie.

W ciągu roku przystępowała młodzież wyznania katolickiego trzy razy do Św. Sakramentów Spowiedzi i Komunii, a w czasie wielkanocnym odbyła trzydniowe rekolekcyje, których udzielał O. Wiktor Bieniasz Z. M.

Dnia 21. czerwca, jako w dzień Patrona Zakładu św. Alojzego, odprawiono uroczyste nabożeństwo szkolne z kazaniem w tut. kościele parafialnym. W czasie uroczystości śpiewał chór uczniów.

Dnia 28. czerwca urządzono żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. Cesarza Ferdynanda.

Rok szkolny zakończono dnia 30. czerwca uroczystym nabożeństwem i rozdaniem świadectw.

IX. Wykaz książek,

których używać się będzie w roku szkolnym 1911/12.

Klasa I: Wielki katechizm religii katolickiej. Kraków 1903. — Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 6. Lwów 1907. Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla I. klasy. Wydanie 5. oprac. przez A. Frączkiewicza i F. Próchnickiego. Lwów 1907. — Konarski, Zwięzła gramatyka języka polskiego. Lwów 1902. Dr. Maryan Reiter, Czytania polskie dla I. klasy z ilustracyami. Lwów 1910. — German, Petelenz, Gayczak, Ćwiczenia niemieckie dla I. klasy.

Wyd. 7. Lwów 1910. — Benoni i Tatomir, Krótki rys geografii, oprac. Wierzbicki. Wyd. 9. Lwów 1908. — B. Gebert i G. Gebertowa. Opowiadania z dziejów ojezystych. Lwów 1910. — Ignacy Kranz, Arytmetyka na kl. I. Kraków 1911. Ignacy Kranz, Geometrya poglądowa na kl. I. — Nusbaum-Wišniowski, Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 3. Lwów 1910. Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe. Wyd. 6. Kraków 1907. Romer, Atlas geograficzny lub Kozenn-Gustawicz, Atlas geograficzny.

Klasa II: Wielki katechizm religii katol. Kraków 1903. — Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 6 Lwów 1907. Steiner i Scheindler. Ćwiczenia łacińskie dla II. klasy. oprac. przez A. Frączkiewicza i F. Próchnickiego. Wyd. 5. Lwów 1908. — Konarski, Zwięzła gramatyka języka polskiego. Lwów 1902. Dr. Maryan Reiter, Czytania polskie dla II. klasy z ilustracyami (w druku). — German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy. Wyd. 5. Lwów 1907. — Siwak, Geografia dla klasy II. i III. (w druku). — Krotoski, Historia powszechna na na klasy niższe. Tom I. Kraków 1908. — Ignacy Kranz, Arytmetyka na klasę II. Kraków 1910. — Ignacy Kranz, Geometrya poglądowa. Kraków 1911. — Nusbaum-Wišniowski, Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 3. Lwów 1910. Rostafiński, Botanika szkolna dla klas niższych. Wyd. 6. Kraków 1907. Kozenn-Gustawicz, Atlas geograficzny.

Klasa III: Ks. Jogan, Liturgika. Wyd. 1—3. Lwów 1906. Ks. Dąbrowski, Historia biblijna zakonu starego. Wyd. 5. Lwów 1911. — Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 9. Lwów 1909. Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy III. Wyd. 2—4. Lwów 1903. Cornelius Nepos. Wyd. W. Kłaka wyd. IV. — Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. Winkowski-Taborski-Passowicz, Ćwiczenia greckie. Wyd. 3. Lwów 1910. — Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9—10. Lwów 1906. Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla III. klasy. Lwów 1904. Wyd. II. — German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy III. Wyd. 4. Lwów 1907. (wyczerpane). Przygotowuje się wyd. 5. zmienione. Jahner, Deutsche Grammatik. Wyd. 3. Lwów 1907. — Baranowski i Dziedzicki, Geografia

powszechna w opracowaniu Dr. E. Romera. Wyd. 12. (wyczerpane). — Dr. Kazimierz Krotoski, Opowiadania z dziejów monarchii austr.-węg. w związku z historią powszechną. Lwów 1910. — Ignacy Kranz, Arytmetyka na kl. III. Kraków 1910. Kranz Ignacy, Geometrya poglądowa na klasę III. Kraków 1910. — Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 6. Kraków 1910. Kozenn-Gustawicz, Atlas geograficzny.

Klasa IV: Ks. Dąbrowski, Historia biblijna zakonu nowego. Wyd. 1—3. Stanisławów 1902. — Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 9. Lwów 1909. Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy IV. Wyd. 4. Lwów 1909. Caesar, Commentarii de bello Gallico. Wyd. Fr. Terlikowski, wyd. 3. — Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. Winkowski-Taborski-Passowicz, Ćwiczenia greckie. Wyd. 3. Lwów 1910. — Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9. i 10. Lwów 1906. Próchnicki-Wojciechowski, Wypisy polskie. Tom IV. — German-Petelenz-Gayczak, Ćwiczenia niemieckie dla IV. klasy. Wyd. 4. Lwów 1910. Jahner, Deutsche Grammatik. Wyd. 3. Lwów 1907. — Benoni-Majerski, Geografia austr.-węgierskiej monarchii. Wyd. 5. zmienione i przerobione przez Bolesława Baranowskiego. Lwów 1907. — Zakrzewski, Historia powszechna, Część I. Wyd. 1—4. Kraków 1902. Rawer, Dzieje ojczyste. Wyd. 4. Lwów 1908. — Dziwiński, Podręcznik arytmetyki i algebry dla klas wyższych. Wyd. 4. Lwów 1910. Przygotowują się dwa nowe podręczniki geometryi dla klasy IV. i V. — Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 6. Kraków 1910. — Duchowicz-Wiśniowski, Wiadomości z chemii i mineralogii dla klas niższych (w druku). Kozenn-Gustawicz, Atlas geograficzny.

Klasa V: Ks. Jeż, Nauka wiary. Część I. Kraków 1899. — Livius. Wyd. Fr. Majchrowicza. Ovidius. Wyd. Ziwsa-Skupniewicza. Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego, Część II. Wyd. 5—7. 1901. — Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1—4. Lwów 1909. Homera Iliada, Część I. Wyd. Scheindler-Sołtysik. Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. — Próchnicki — Wojciechowski, Wypisy polskie dla klasy V. — Ippoldt u. Adolf Stylo, Deu-

tsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen I. Teil. V. Klasse. Wyd. 2. Lwów 1907. Jahner, Deutsche Grammatik. — Zakrzewski, Historia powszechna. Część I. Wyd. 1—4. Kraków 1902. Zakrzewski, Historia powszechna. Część II. Wyd. 1—4. Kraków 1902. — Dziwiński, Podręcznik arytmetyki i algebry dla klas wyższych. Wyd. 4. Lwów 1910. Moćnik-Maryniak, Geometria dla wyższych klas. Wyd. 5. i 6. Lwów 1906. — Wiśniowski, Zasady mineralogii i geologii. (Wyczerpane). Przygotowuje się wydanie 3. Rostafiński, Botanika szkolna dla klas wyższych. Wyd. II. przerobione. Kraków 1901.

Klasa VI: Ks. Jogan, Nauka prawd wiary szczegółowa. Wyd. 2. Lwów 1908. — Sallustius, Wojna z Jugurtą. Wyd. Linker-Klimscha-Sołtysik. Vergilius, Wyd. Rzepiński. Cicero. Cztery mowy przeciw Katylinie, wyd. Kornitzer-Sołtysik. Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. Lwów. — Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1—4. Lwów 1909. Homera Iliada. Część I. i II. Wyd. Scheindler-Sołtysik. Herodot. Wyd. F. Terlikowski. Œwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. — Tarnowski i Wójcik. Wypisy polskie. Część I. Wyd. 3. i 4. Lwów 1909. — Ippoldt u. A. Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. II. Teil, VI. Klasse. Wyd. 2. Lwów 1910. Jahner, Deutsche Grammatik. — Zakrzewski, Historia powszechna. Część II. Wyd. 1—4. Kraków 1906. Zakrzewski, Historia powszechna. Część III. Kraków 1903. Wyd. 1—2. — Kostecki, Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. — Moćnik-Maryniak, Geometria dla wyższych klas. Wyd. 6. Lwów 1906. Kranz, Logarytmy. Kraków 1902. — Józef Nusbaum, Zoologia dla klas wyższych szkół średnich. Lwów 1909.

Klasa VII: Ks. Szczeklik, Etyka katolicka. Wyd. 4. Tarnów 1908. — Cicero, Pro Sex. Roscio Amerino, wyd. Kornitzer-Sołtysik. Cicero, Laelius de amicitia, wyd. Kornitzer-Sołtysik, Vergilius, Wyd. Rzepiński. Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 5—7. Lwów 1901. — Homera Odyssea. Wyd. Jezienicki. Demostenes. Wyd. Wotke-Schmidt. Platon, Apologia. Wyd. I. Lewicki. Œwikliński, Gramatyka języka greckiego, Wyd. 3. Lwów, 1902. — Tarnowski i Wójcik, Wypisy polskie. Część I. Wyd. 1—3. Lwów 1903. Tarnowski i Próchnicki,

Wypisy polskie. Część II. Wyd. 1—3. Lwów 1906. — Ippoldt u. A. Stylo, Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. III. Teil. VII. Klasse. (wyczerpane). Przygotowuje się wydanie nowe. Jahner, Deutsche Grammatik. Zakrzewski, Historia powszechna. Część III. Kraków 1903. Wyd. 1—2. Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1—3. Kraków 1901. — Kostecki, Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. Moćnik-Maryniak, Geometria dla wyższych klas. Wyd. 3—5. Lwów 1902. Kranz, Zbiór zadań matematycznych dla klas wyższych. Wyd. 1. i 2. Kraków 1905. Kranz, Logarytmy. Kraków 1902. — Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas. Wyd. 4. Kraków 1906. Tomaszewski, Chemia. Wyd. 2—4. Kraków 1906. — Nuckowski, Początki logiki ogólnej 1903.

Klasa VIII: Ks. Gadowski, Zarys historii kościoła katolickiego. Wyd. 3. Kraków 1911. — Horatius. Wyd. Dolnicki i Librewski Tacitus. Wyd. J. Staromiejski. Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 4—7. Lwów 1901. — Platon, Apologia wyd. J. Lewicki. Sofokles, Elektra, wyd. Fr. Majchrowicz. Homera Odyssea, Wyd. M. Jezienicki. Œwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. Tarnowski i Próchnicki, Wypisy polskie. Część II. Wyd. 1—3. Lwów 1906, — Ippoldt, Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. IV. Teil. VIII. Klasse. Lwów 1909. Jahner, Deutsche Grammatik. — Głębiński-Finkel, Historia austro-węgierskiej monarchii i wiadomości polityczne i społeczne. Wyd. 3. Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1—3. Kraków 1901. — Kostecki, Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. — Moćnik-Maryniak, Geometria dla wyższych klas. Wyd. 3—5. Lwów 1902. Kranz, Zbiór zadań matematycznych dla klas wyższych. Wyd. 1. i 2. Kraków 1905. Kranz, Logarytmy. Kraków 1900. — Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Wyd. 3. i 4. Kraków 1906. — Lindner-Kulczyński, Wykład psychologii. Kraków 1908.

2. Według miejsca urodzenia było:																		
Z Bochni	5	5	6	3 ¹	8	11	3	6	2	1	6 ¹	4 ²	6	3	4 ¹	11	5	89 ⁵
Z powiatu bocheńskiego	17	12	12	13	6	19	20	10	8 ¹	13 ²	10	9 ¹	7	8 ²	12 ¹	4	14	194 ⁸
Z innych powiatów Galicyi	11	10	15 ¹	17	19	15	14 ¹	18 ²	23 ¹	16	21	10	10	10	7 ¹	13 ¹	5 ⁴	234 ¹¹
" " prowincyi Austrii	—	—	—	2	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8
" " państw	1	—	—	—	1	—	3	—	—	3	—	—	—	2	—	1	0 ¹	11 ¹
Razem	34	27	33 ¹	35 ¹	36	47	40 ¹	35 ²	33 ²	33 ³	37 ¹	23 ³	23	23 ²	23 ³	29 ¹	25 ⁵	536 ²⁵
3. Wiek uczniów:																		
Z końcem roku szk. 1910/11 miało																		
lat 11	6	11	9 ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26 ¹
" 12	10	6	9	2 ¹	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31 ¹
" 13	9	9	8	9	7	4	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59
" 14	4	1	3	4	13	15	14	4 ¹	5 ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	63 ²
" 15	3	—	4	11	7	8	5 ¹	6	7	2 ¹	7	—	—	—	—	—	—	60 ³
" 16	2	—	—	7	4	12	7	12	10	9 ¹	12 ¹	1 ²	3	—	—	—	—	79 ⁴
" 17	—	—	—	1	1	7	1	8 ¹	10	6 ¹	13	4 ¹	7	3 ¹	7	—	—	68 ⁴
" 18	—	—	—	1	—	1	—	4	1	10	3	9	7	4	6 ²	6	6	58 ²
" 19	—	—	—	—	—	—	—	1	0 ¹	2	2	4	4	8 ¹	6 ¹	7	8 ²	42 ⁵
" 20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	2	4	2	5 ¹	6	27 ¹
" 21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	2	4	4 ³	14 ³
ponad " 21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	7	1	9
Razem	34	27	33 ¹	35 ¹	36	47	40 ¹	35 ²	33 ²	33 ³	37 ¹	23 ³	23	23 ²	23 ³	29 ¹	25 ⁵	536 ²⁵
4. Według języka ojczystego było:																		
Mówiących po polsku	34	27	33 ¹	35 ¹	35	46	40 ¹	34 ²	33 ²	33 ³	37 ¹	23 ³	23	23 ²	23 ³	29 ¹	24 ⁵	532 ²⁵
" " rusku	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4
" " niemiecku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	34	27	33 ¹	35 ¹	36	47	40 ¹	35 ²	33 ²	33 ³	37 ¹	23 ³	23	23 ²	23 ³	29 ¹	25 ⁵	536 ²⁵
5. Według wyznania było:																		
Rzymsko-katolickiego	30	26	32 ¹	33	33	43	39 ¹	33 ²	33 ²	31 ³	33 ³	23 ³	22	23 ²	23 ³	25 ¹	22 ⁴	504 ²³
Grecko-katolickiego	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4
Ewangelickiego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mojżeszowego	4	1	1	2 ¹	2	3	1	1	—	2	4	—	1	—	—	4	2 ¹	28 ²
Razem	34	27	33 ¹	35 ¹	36	47	40 ¹	35 ²	33 ²	33 ³	37 ¹	23 ³	23	23 ²	23 ³	29 ¹	25 ⁵	536 ²⁵

T Y T U Ł Y	K L A S A												Razem					
	I			II		III		IV		V		VI		VII		VIII		
	a	b	c	a	b	a	b	a	b	a	b	a		b	a	b	a	b
6. Według miejsca pobytu rodziców było:																		
Z Bochni	15	13	11	10 ¹	18	19	12 ¹	10 ¹	6	16 ¹	11 ²	10	7	6 ¹	14	9 ¹	199 ⁹	
Z powiatu bocheńskiego	11	9	11 ¹	15	7	22	15	12	6 ¹	11 ³	7	7	9 ²	9 ¹	4	11	173 ⁹	
Z innych powiatów Galicji	7	4	11	10	10	6	9	11 ¹	17	13	12	5	6	5	8 ¹	11 ¹	150 ⁶	
" " Austrii	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	
" państw	1	1	—	—	1	—	4	—	—	3	—	—	—	—	—	—	0 ¹	
Razem	34	27	33 ¹	35 ¹	36	47	40 ¹	35 ²	33 ²	33 ³	37 ¹	23 ³	23	23 ²	23 ³	29 ¹	25 ⁵	
7. Stan rodziców.																		
Właściciele i dzierz. więk. posiadłości	2	1	—	—	1	1	—	—	—	0 ¹	1	—	—	1 ¹	—	—	2 ¹	9 ³
Włościanie i mieszczenie rolnicy	10	9	13	20	12	19	17	16 ¹	10	19 ²	10	8 ¹	11	7	10 ¹	9	9 ¹	209 ⁶
Rzemieślnicy i przemysłowcy	4	2	5	3	4	5	2	3	3	3	1	2	—	2	2 ¹	3	3	47 ¹
Kupcy	2	1	1	—	2	4	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	2	17
Księża obrz. gr. kat.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	0 ¹	1 ¹
Urzędnicy i słudzy rząd. i aut.	6	8	4 ¹	7	10	11	9 ¹	5	13 ²	4	10 ¹	8 ¹	8	8 ¹	3 ¹	7	4	125 ⁸
Nauczyciele	—	2	2	2	2	1	5	—	2	1	3	1	—	—	—	—	—	21
Oficerowie i urzęd. wojskowi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Notaryusze, lekarze, adwokaci	—	—	2	2 ¹	1	1	—	0 ¹	1	1	2	0 ¹	—	—	1	1	2	14 ³
Prywatni urzędnicy i ofycjaliści	4	1	1	1	4	2	2	1	1	3	2	—	2	—	2	2	1	29
Zarobnicy dzienni	1	1	—	—	—	—	1	—	1	—	3	2	2	1	5	1	—	18
Wdowy	4	1	4	—	—	2	3	4	2	—	3	1	—	2	—	2 ¹	3 ²	31 ³
Sieroty po obojgu rodzicach	1	1	1	—	—	1	1	3	—	—	1	1	—	2	—	2	—	14
Razem	34	27	33 ¹	35 ¹	36	47	40 ¹	35 ²	33 ²	33 ³	37 ¹	23 ³	23	23 ²	23 ³	29 ¹	25 ⁵	536 ²⁵

8. Klasyfikacja.																		
a) Uzupełnienie klasyfikacji za rok szk. 1909/10.																		
Do egz. popraw. przeznaczono:	2	—	—	1	—	1	1	2	1	7 ¹	5	5	3	8	7	2	4	49 ¹
Egzamin poprawczy złożyło . . .	2	—	—	1	—	1	1	2	1	7 ¹	5	5	3	8	7	2	4	49 ¹
Ostateczny wynik klasyfikacji za rok szk. 1909/10:																		
chlubnie uzdolnionych	3	1 ¹	2	5	3	4 ¹	4 ¹	5	7	2	2	5	5	1	1	1	4 ¹	55 ⁴
uzdolnionych	17	18 ¹	19	32	25	23 ¹	14	26 ¹	18	23 ¹	21	19 ¹	21 ²	27	26	24 ¹	19	372 ¹⁰
na ogół uzdolnionych	2	1	3	4	8	9	7	4	9	—	—	—	—	—	—	—	—	47
nieuzdolnionych	4	6	3	6	6	7	11	7	9	3	9 ¹	3	—	—	4	—	—	78 ¹
nie klasyfikowano	—	—	—	—	1	—	—	0 ¹	0 ¹	0 ¹	—	—	—	—	—	—	—	1 ³
Razem	26	26 ²	27	47	43	43 ³	36 ¹	42 ²	43 ¹	28 ¹	32 ¹	27 ¹	26 ¹	28	31	25 ¹	23 ¹	553 ¹⁸
b) z końcem roku szk. 1910/11																		
było chlubnie uzdolnionych . . .	4	1	1	5 ¹	3	5	4	1	4	2	7	2	3	1	3	2	—	48 ¹
uzdolnionych	13	12	12	20	26	26	20	25	23 ²	22 ¹	23 ¹	8 ¹	17	16	14	18 ¹	20 ¹	315 ⁸
na ogół uzdolnionych	4	4	4	6	3	6	9	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	42
nieuzdolnionych	9	8	13	4	4	5	5	6 ¹	1	5	4	5	1	2	2 ¹	3	2	79 ²
Przeznaczono do egz. popraw.	4	2	3	—	—	5	2	—	2	4	3	8	2	4	4	6	3 ¹	52 ¹
Nie klasyfikowano	—	—	0 ¹	—	—	—	0 ¹	0 ¹	—	0 ²	—	0 ²	—	0 ²	0 ²	—	0 ²	0 ¹³
Razem	34	27	33 ¹	35 ¹	36	47	40 ¹	35 ¹	33 ²	33 ¹	37 ¹	23 ³	23	23 ⁴	23 ³	29 ¹	25 ⁶	536 ²⁶
9. Uczęszczanie na naukę przedmiotów nadobowiązkowych.																		
Historia kraju rodzinnego	—	—	—	—	—	47	40	35	33	—	—	23	23	23	23	29	25	301
Gimnastyka	30	21	21	33	30	37	33	29	31	28	31	20	20	15	18	20	20	437
Rysunki	15	9	6	6	9	7	2	1	9	4	5	1	2	—	—	—	—	76
Język francuski	—	—	—	—	—	5	2	5	9	6	8	8	11	1	1	—	—	56
Śpiew	4	4	6	9	7	3	4	3	5	2	—	3	5	5	3	—	2	65
Geometria wykreślna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	3	2	2	19
Muzyka	1	—	2	4	3	4	6	1	5	1	11	—	1	4	5	—	1	49
Język ruski	—	—	—	—	1	—	—	6	9	10	10	5	—	5	6	—	—	52
Stenografia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	8	9	2	—	1	—	—	30

Tytuły	K l a s a																Razem	
	I			II		III		IV		V		VI		VII		VIII		
	a	b	c	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a		b
10. Opłatę szkolną złożyło:																		
w I. półroczu po 30 koron	15	6 ¹	11	6	9	8 ¹	11	5 ²	8 ¹	10 ²	8	2 ¹	2 ³	3	3 ¹	9	4 ²	120 ¹⁴
w II. półroczu po 30 koron	5	3	7	1	7	6	14	12	3	6	6	3	2	3	5	8	7	98
Uwolnionych od opłaty szkolnej było:																		
w I. półroczu	20	21	21	29	30	41	34	30	26	27	28	23	23	22	22	21	23	441
w II. półroczu	29	24	26	34	29	41	29	24 ¹	30 ¹	29	31	21	23	20	19	21 ¹	18	448 ³
Opłata szkolna wynosiła kor.:																		
w I. półroczu	450	210	330	180	270	270	330	210	270	360	240	90	150	90	120	270	180	4020 K
w II. półroczu	150	90	210	30	210	180	420	360	90	180	180	90	60	90	150	240	210	2940 „
Razem	600	300	540	210	480	450	750	570	360	540	420	180	210	180	270	510	390	6960 K
Taksy wstępne wynosiły w kor.	147	1 ⁰⁻²⁰	151	20 ⁸⁻¹⁶	16.80	12.60	25.20	—	8.40	29.40	8.40	8.40	16.80	12.60	8.40	12.60	12.60	609 K
Datki na środki naukowe „	84	64	74	76	78	98	100	76	72	78	76	56	52	54	54	62	62	1216 „
Taksy za duplikaty świadectw „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76 „
11. Stypendya:																		
Liczba stypendystów . . .	2	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	1	1	1	—	—	8
Kwota ogólna stypen. w kor.	500	—	—	—	—	200	—	260	—	—	—	160	300	300	300	—	—	1960 K.

Klasyfikacya uczniów

za drugie półrocze roku szkolnego 1910/11.

Tłusty druk oznacza stopień chlubny.

KLASA I. A.

Długosz Władysław	Gottwald Maryan	Lysy Leon
Kisielewski Stefan	Kanengieser Henryk	Madaj Piotr
Stopa Franciszek	Karpiński Aleksander	Matyasik Jan
Zydroń Jan	Kłoś Stanisław	Piszczkiewicz Ignacy
Doering Mieczysław	Kochan Franciszek	Pomeranz Benzion
Fąfara Błażej	Kramer Tadeusz	Sękowski Stefan
Górecki Józef	Krzemiński Franciszek	Zachara Karol

Nieuczelnionych 9; do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów.

KLASA I. B.

Kołodziej Michał	Jarosz Jan	Podgórzec Eugeniusz
Anlauf Stefan	Kwieciński Józef	Rachwał Tadeusz
Boryczka Eugeniusz	Langer Gerard	Sowiński Tadeusz
Cierpich Jan	Mazurek Stanisław	Wjęclaw Władysław
Feill Stanisław	Piec Jan	Wojciechowski Ludwik
Golas Mieczysław	Piekarczyk Józef	

Nieuczelnionych 8; do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

KLASA I. C.

Topolski Andrzej	Ochel Jan	Späth Edward
Chrobak Józef	Okulicki Leopold	Stochel Stanisław
Fuglewicz Jan	Rajca Andrzej	Wach Tadeusz
Godłowski Włodzimierz	Rybicki Kazimierz	Wójcik Wiktor
Mocię Jan	Silbiger Feliks	Zaczek Piotr
Moszczeński Stanisław	Sliwa Kazimierz	

Nieuczelnionych 13; do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów.

KLASA II. A.

Czwiertnia Kamil
Filipczyk Jan
Horowitz Emil
Marszałek Władysław
Tatko Stanisław
Fränklówna Anna (pryw.)
 Biernat Karol
 Bogusz Stanisław
 Boryczka Józef
 Budyś Jan
 Drzazga Franciszek

Gąsiorek Kazimierz
 Gońka Jan
 Góra Jan
 Góral Tadeusz
 Kamionka Stanisław
 Klimek Wiktor
 Kruczek Jan
 Łuczaj Jan
 Malec Mieczysław
 Mączka Tomasz
 Mucha Zygmunt

Nebenzahl Samuel
 Raimann Edward
 Seidl Krzysztof
 Siemieński Jan
 Stary Piotr
 Stec Kazimierz
 Szuba Józef
 Tomasiak Władysław
 Zając Stanisław
 Zakrzewski Franciszek

Nieuczestniczących 4 uczniów.

KLASA II. B.

Brzęk Jan
Różycki Roman
Sala Jan
 Aydukiewicz Aleksander
 Gondek Czesław
 Goslar Feliks
 Jabłoński Bronisław
 Kapelner Dawid
 Kasprzyk Donat
 Kicia Stanisław
 Kisielewski Ludwik

Krawecki Stanisław
 Kubala Andrzej
 Kubala Józef
 Lamber Jan
 Marko Roman
 Mazurek Adam
 Misiewicz Cyprian
 Pankiewicz Mieczysław
 Rinder Zygmunt
 Skołyszewski Mieczysław
 Słowik Walenty

Sotoła Antoni
 Sroka Zygmunt
 Stec Władysław
 Stokłosa Kazimierz
 Straburzyński Witold
 Strzałka Waclaw
 Tyrcha Józef
 Warzecha Stanisław
 Welter Józef
 Widuchowski Stanisław

Nieuczestniczących 4 uczniów.

KLASA III. A.

Iwułski Michał
Pawłowski Franciszek
Płaneta Józef
Szewczyk Jan
Wyporek Antoni
 Bothe Tadeusz
 Budacz Ludwik
 Burezycki Marian
 Czech Mieczysław
 Fall Edward
 Feliks Kazimierz
 Grochola Władysław
 Hytroś Teofil

Jankiewicz Albin
 Kieka Jan
 Klimek Franciszek
 Krajewski Wojciech
 Kukielka Stanisław
 Lelo Tadeusz
 Mikucki Sylwio
 Nodzyński Tadeusz
 Olszewski Stanisław
 Osika Stefan
 Pacuła Ludwik
 Pawlik Michał

Piec Józef
 Reiss Artur
 Reszetyłowicz Bazyl
 Rodzaj Marian
 Sławek Franciszek
 Sowa Roman
 Stachurski Jan
 Stawiarz Kazimierz
 Strisower Zygmunt
 Trzpis Henryk
 Wojciechowski Andrzej
 Wsołek Tadeusz

Nieuczestniczących 5; do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów.

KLASA III. B.

Burkowicz Stanisław
Pytko Wojciech
Stawarz Sylwester
Węgrzyn Andrzej
 Bajda Jan
 Bieniek Jędrzej

Buchwald Piotr
 Fortuna Jan
 Freudenheim Emil
 Gałazka Antoni
 Głowacz Franciszek
 Klein Franciszek

Kłuba Franciszek
 Korcył Jan
 Krajewski Jan
 Król Józef
 Lasko Jerzy
 Marszałek Józef

Matolski Władysław
 Michałowski Wojciech
 Migdał Ludwik
 Paciorek Roman
 Paruch Jan

Piekarczyk Jan
 Rojek Mieczysław
 Rudnik Franciszek
 Rutkowski Józef
 Steczek Stanisław

Straburzyński Tadeusz
 Wajda Kazimierz
 Wzorek Michał
 Zajackowski Jerzy
 Zieliński Bolesław

Nieuczelnionych 5; do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

KLASA IV. A.

Dańkowski Stanisław
 Gawlik Jan
 Głogowski Władysław
 Grzesik Franciszek
 Gut Jan
 Jędrzychowski Stefan
 Kaczmarczyk Jan
 Kaczmarczyk Leon
 Kapera Antoni
 Karaś Kazimierz

Kuzdzał Henryk
 Lalik Jan
 Łucarz Józef
 Matys Józef
 Mazur Jakób
 Miśowiec Tadeusz
 Piec Władysław
 Piotrowski Andrzej
 Polański Paweł
 Sochański Mieczysław

Stachnik Leopold
 Stalmach Marcin
 Sułek Andrzej
 Ślaski Henryk
 Sliwa Stanisław
 Więcek Julian
 Wojas Feliks
 Wrębski Ludwik
 Zaczek Michał

Nieuczelnionych 6¹ uczniów.

KLASA IV. B.

Cichowski Andrzej
 Kiczka Józef
 Kuchta Stanisław
 Stabrawa Antoni
 Burezycki Kazimierz
 Czwiertnia Stanisław
 Dujanowicz Ludwik
 Golas Tadeusz
 Hanek Józef
 Jabłonski Roman
 Janik Stanisław

Kański Karol
 Kostuch Kazimierz
 Krzemiński Kazimierz
 Kukla Alojzy
 Kulczycki Julian
 Marzec Bronisław
 Mozdzeń Józef
 Mucha Stanisław
 Nalepa Władysław
 Nowak Jerzy
 Piątkiewicz Stanisław

Piotrowski Walenty
 Rachwał Stefan
 Stawarz Stefan
 Sulma Jan
 Świętek Ludwik
 Turkowski Stefan
 Włodek Franciszek
 Zięba Władysław
 Jarosławiecka Marya
 (pryw.)
 Rojek Edward (pryw.)

Nieuczelnionych 1; do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

KLASA V. A.

Adamczyk Józef
 Drożdż Jan
 Cichra Antoni
 Drożdż Tomasz
 Dudek Franciszek
 Goebel Władysław
 Grabowski Józef
 Jassem Klemens
 Karaś Jan

Krumholz Salomon
 Kukla Józef
 Madej Adam
 Mika Paweł
 Plewni k Wojciech
 Put Stanisław
 Sierosławski Józef
 Staszak Stanisław
 Szutta Alojzy

Welna Władysław
 Wolnik Leon
 Zajac Jan
 Zieliński Mieczysław
 Zych Jan
 Żelaski Stanisław
 Sękowska Stanisława
 (pryw.)

Nieuczelnionych 5; do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów.

KLASA V. B.

Frączek Władysław
 Jugendfein Stanisław
 Kotodziejczyk Władysław
 Kronik Fryderyk
 Kuc Tomasz

Sadkiewicz Józef
 Stopa Roman
 Bochenek Tadeusz
 Bulaga Józef
 Czekaj Jan

Gzerny Ludwik
 Hutny Maryan
 Jakob Emanuel
 Klein Tadeusz
 Kotarba Józef

Kronenberg Ferdynand Lamensdorf Szymon Majka Antoni Ogarek Franciszek Orszulak Jan Polek Wojciech	Popiel Kazimierz Pytel Józef Reiss Leopold Rogoyski Kazimierz Siemiński Stanisław	Skoczek Stanisław Sumara Władysław Undas Stanisław Wojciechowski Leon Jakubowska Zofia (pr.)
--	---	--

Nieuczelnionych 4; do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów

KLASA VI. A.

Strózik Tomasz Sypek Józef Biel Tomasz Dziura Tadeusz	Juszczyk Andrzej Porębski Jan Sulek Józef Szpil Władysław	Urych Maciej Zdziechowicz Stanisław Gatty Tadeusz (pryw.)
--	--	---

Nieuczelnionych 5; do egzaminu poprawczego przeznaczono 8 uczniów.

KLASA VI. B.

Rokosz Andrzej Ruebenbauer Witold Tracz Jan Bierowski Zygmunt Frej Bolesław Jagielka Apolinary Jagielka Jan	Kamionka Stefan Korczyński Franciszek Kozdrój Wojciech Lemek Jakób Ogarek Jan Podsiadło Piotr Rosenberg Władysław	Sulma Franciszek Ślaski Roman Ślizowski Leopold Trzupek Ignacy Turkowski Marian Tylka Tadeusz
---	---	--

Nieuczelnionych 1; do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

KLASA VII. A.

Sielski Franciszek Długosz Jan Dziekan Józef Górka Antoni Kapcia Leon Kądziela Zygmunt	Klimek Piotr Kram Leon Lipski Jacek Michałek Bernard Niedojadło Jan Oborski Tadeusz	Pacufa Tadeusz Pasierb Jan Sieprawski Władysław Śliwka Kazimierz Zdebski Mateusz
---	--	--

Nieuczelnionych 2; do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów.

KLASA VII. B.

Golarz Paweł Hedwik Karol Wacław Aleksander Barceci Kazimierz Biernat Benedykt Cwikowski Witold	Gernand Władysław Górski Tadeusz Grzywacz Jan Karasiński Tadeusz Kosała Mikołaj Nawojowski Stanisław	Rataj Franciszek Rokita Antoni Rosa Paweł Seruga Tadeusz Stochel Feliks
--	---	---

Nieuczelnionych 2; do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów.

KLASA VIII. A.

Kijak Stefan Monderer Leon Biernat Leon Bobek Ignacy	Cyz Józef Hajdyc Jan Jagielka Jan Karamara Józef	Kicia Aleksander Kleinberger Bronisław Koczwarra Józef Koterbski Feliks
---	---	--

Münch H. D. W. K.	Romaniszyn Kazimierz	Zuckermann Ignacy
Niewiadomski Stefan	Sowa Karol	Markiewiczówna Emilia
Nockiewicz Stanisław	Sthiel Abraham	[(pryw.)]
Orchel Bronisław		

Nieuzdolnionych 3; do egzaminu poprawczego przeznaczono 6 uczniów.

KLASA VIII. B

Baran Stanisław	Kościuszko Maryan	Sowa Alojzy
Gałek Józef	Kramer Emil	Szlamka Walenty
Gernand Tadeusz	Miś Władysław	Ślósarczyk Marcełi
Goldstein Jakób	Piec Adam	Zawierucha Zygmunt
Golec Jan	Popławski Bolesław	Gawroński Jan (pryw.)
Gondek Kazimierz	Reaubourg Adolf	Kurek Stanisław (pryw.)
Kaczmarczyk Stefan	Rydarowski Stanisław	
Klimek Stanisław	Solak Stanisław	

Nieuzdolnionych 2; do egzaminu poprawczego przeznaczono 3¹ uczniów.

Wynik egzaminów dojrzałości.

I. W terminie jesiennym r. 1911.

Do egzaminu zgłosiło się 5 abiturientów.

Egzamin dojrzałości złożyli:

1. Bałka Franciszek, ur. 21. września 1889 w Kadobnem w Galicyi.
2. Cisak Alojzy, ur. 5. sierpnia 1889 w Mokrzykach w Galicyi.
3. Grodziński Stanisław, ur. 30. marca 1891 w Radłowie w Galicyi.
4. Karas Julian, ur. 22. sierpnia 1891 w Trinitatis w Galicyi.
5. Wilkowiec Stanisław, ur. 12. czerwca 1892 w Bochni w Galicyi

II. W terminie zimowym r. 1911.

Do egzaminu zgłosiło się 4 abiturientów.

Egzamin dojrzałości złożyli:

1. Gutherz Hermann, ur. 5. kwietnia 1890 w Bochni w Galicyi.
2. Osiński Eugeniusz, ur. 11. października 1890 w Olszynach w Galicyi.
3. Prącik Eugeniusz, ur. 20. lutego 1890 w Bochni w Galicyi.
4. Prącik Henryk, ur. 19. listopada 1891 w Krynicy w Galicyi.

III. W terminie letnim r. 1911.

Do egzaminu przystąpiło uczniów publicznych	39
prywatystów	2
prywatystka	1
Razem	42

KLASA VIII A.

Egzamin dojrzałości z odznaczeniem złożyli:

1. Kijak Stefan, ur. 10. sierpnia 1893 w Regowie w Królestwie Polskiem.
2. Romaniszyn Kazimierz, ur. 12. lutego 1891 w Leksandrowej w Galicyi.

Egzamin dojrzałości złożyli:

1. Biernat Leon, ur. 25. marca 1892 w Bochni w Galicyi.
2. Bobek Ignacy, ur. 18. stycznia 1893 w Nowym Sączu w Galicyi.
3. Hajdycz Jan, ur. 15. listopada 1890 w Bochni w Galicyi.
4. Jagieła Jan, ur. 9. stycznia 1890 w Jagiele w Galicyi.
5. Karamara Józef, ur. 23. grudnia 1889 w Strzelcach Wielkich w Galicyi.
6. Kicia Aleksander, ur. 17. listopada 1891 w Czchowie w Galicyi.
7. Kleinberger Bronisław, ur. 12. marca 1892 w Sędziszowie w Galicyi.
8. Koczwarą Józef, ur. 16. marca 1889 w Mokrzykach w Galicyi.
9. Koterbski Eeliks, ur. 2. sierpnia 1891 w Bochni w Galicyi.
10. Münch Henryk, ur. 23. maja 1893 w Brzesku w Galicyi.
11. Niewiadomski Stefan, ur. 1. września 1892 w Krasowie w Galicyi.
12. Nockiewicz Stanisław, ur. 7. grudnia 1888 w Szczepańcowej w Galicyi.

13. Orchel Bronisław, ur. 25. maja 1893 w Bochni w Galicyi.
 14. Sowa Karol, ur. 14. sierpnia 1892 w Bochni w Galicyi.
 15. Sthiel Abraham, ur. 25. czerwca 1890 w Bochni w Galicyi.
 16. Zuckermann Ignacy, ur. 4. lipca 1893 w Podgórzu w Galicyi.
 17. Markiewiczówna Emilia, (pryw.) ur. 1. lipca 1891 w Dziewinie w Galicyi.
- Na pół roku reprobowano 2 uczniów.

KLASA VIII B.

Egzamin dojrzałości złożyli:

1. Baran Stanisław, ur. 27. czerwca 1889 w Łękach w Galicyi.
 2. Gałek Józef, ur. 3. stycznia 1890 w Mokrzykach w Galicyi.
 3. Gernand Tadeusz, ur. 20. marca 1891 w Krościenku w Galicyi.
 4. Gondek Kazimierz, ur. 12. lutego 1891 w Siedlcu w Galicyi.
 5. Kościuszko Maryan, ur. 22. marca 1893 w Głogowie w Galicyi.
 6. Kramer Emil, ur. 27. listopada 1891 w Szczyrzcycu w Galicyi.
 7. Piez Adam, ur. 21. listopada 1890 w Krzeczowie w Galicyi.
 8. Rydarowski Stanisław, ur. 7. października 1892 w Bochni w Galicyi.
 9. Solak Stanisław, ur. 7. maja 1889 w Tymowej w Galicyi.
 10. Sowa Alojzy, ur. 16. czerwca 1890 w Bochni w Galicyi.
 11. Szlamka Walenty, ur. 12. grudnia 1892 w Bochni w Galicyi.
 12. Ślusarczyk Marcei, ur. 26. kwietnia 1892 w Bochni w Galicyi.
 13. Zawierucha Zygmunt, ur. 23. marca 1891 w Bagienicy w Galicyi.
 14. Gawroński Jan, (pryw.) ur. 25. stycznia 1892 w Warszawie w Król. Polskiem.
 15. Kurek Stanisław, (pryw.) ur. 16. kwietnia 1889 w Łękach w Galicyi.
- Na pół roku reprobowano 4, na rok 1 ucznia, z powodu choroby przerwał egzamin 1 uczeń.

Ogłoszenie.

Rok szkolny 1911/12 rozpocznie się nabożeństwem dnia 3-go września 1911. roku.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1911/12 odbywać się będą w dwu ostatnich dniach sierpnia przed południem. Późniejsze zgłoszenia się do zapisu tylko w razie ważnych powodów uwzględni Dyrekcya.

Uczniowie mają do wpisów zgłaszać się **osobiście w towarzystwie rodziców i opiekunów** i mają przedłożyć **świadcstwo szkolne z ostatniego półrocza i wypełnioną kartę wpisową.**

Uczniowie nowo do zakładu wstępujący mają przedłożyć:

- a) metrykę chrztu lub urodzenia;
- b) świadectwo rewakcynacyi, odbytej w roku poprzedzającym wstąpienie do gimnazjum;
- c) ostatnie świadectwo szkolne tego zakładu, do którego przedtem uczęszczali, z potwierdzeniem Dyrekcji, że mogą przejść bez przeszkody do innego zakładu;
- d) świadectwo moralności w razie przerwy w uczęszczaniu do szkoły

Przy wpisie mają uczniowie nowo wstępujący do zakładu uiścić takse wstępną w kwocie 4 K. 20 h.

Każdy uczeń ma złożyć przy wpisie 2 K. na zbiory naukowe, oraz 1 K. na cele zabaw szkolnych.

Oplata szkolna wynosi na jedno półrocze 30 K.; uczniowie od opłaty nie uwolnieni, złożyć ją winni za pomocą czeku pocztowej kasy oszczędności w ciągu pierwszych sześciu tygodni każdego półrocza; tylko uczniowie klasy I. mogą złożyć opłatę za pierwsze półrocze w ciągu trzech pierwszych miesięcy roku szkolnego, t. j. do końca listopada.

Uczniowie klasy I., jeżeli chcą uzyskać odroczenie złożenia opłaty szkolnej za I. półrocze, winni w przeciągu 8 dni po przy

jęciu do zakładu przedłożyć Dyrekcji odnośne podanie, wystosowane do Wys. c. k. Rady Szk. krajowej i dołączyć wiarogodne świadectwo dochodów i majątku rodziców, wystawione w b. r. przez Urząd gminny a potwierdzone przez Urząd parafialny miejsca pobytu rodziców.

Egzamina wstępne do klasy I. można składać w dwóch terminach. Pierwszy z tych terminów przypada na 1. lipca, drugi na dzień 1. i ewentualnie 2. września.

W każdym z tych terminów rozstrzyga się o przyjęciu lub nieprzyjęciu ucznia do klasy I. stanowczo, a powtórzenie wstępnego egzaminu ani w tuiejszym, ani w innym zakładzie nie jest dopuszczalne.

Egzamina poprawcze odbędą się w dniu 29. i 30. sierpnia, egzamina wstępne od klasy II. do VIII. można składać w pierwszej połowie września w dniu, który Dyrekcya oznaczy.

Uczniowi wolno tylko w takim domu mieszkać, w którym odpowiedzialny nadzorca stosuje się ściśle do regulaminu, ułożonego dla osób, utrzymujących w swych domach uczniów. Jeżeli odpowiedzialny nadzorca nie wypełnia swych obowiązków, Dyrektor zakładu zażąda od rodziców lub opiekuna ucznia, aby go natychmiast pod innym nadzorem umieścili, w przeciwnym razie wzbroni uczniowi dalszego uczęszczania do szkoły.

W Bochni, dnia 30. czerwca 1911.

Franciszek Tyczka

za dyrektora.
